

A NYOMORÉK

(ARTÚR ÉS LAURA)

Történet Artúrról, Lauráról
és egy Lappangó című festményről
két felvonásban

FARAGÓ ATTILA

Kedves Nyomorék barátom s minden mozgássérült tiszteletére íródott a darab. . . tanulhatnánk tőlük mi, kétlábúak. . . emberséget?, életerőt?..

F. A.

SZEREPLŐK

ARTÚR

LAURA

ÖREGEM

IZABELLA NÓVÉR *(A szövegben csak Izabella)*

ORVOSNÓ

BRÚNÓ ATYA *(A szövegben csak Atya)*

RUDOLF ÚR *(A szövegben csak Jótékony)*

IGAZGATÓ

IGAZGATÓHELYETTES *(A szövegben csak Helyettes)*

PSZICHOLÓGUS

I. ORVOS

II. ORVOS

JUCIKA

MAMUS

KLÁRA

ZUBÁK

HORVÁTH

KÁLMÁN

FOTÓS

NÓVÉR

MOZGÁSSÉRÜLTEK, NÓVÉREK, ORVOSOK

}
}

(Mozgássérültek)

I. FELVONÁS

1. jelenet

Roppant szürke, barátságtalan nappali. Hatalmas hodály. A bal oldali ajtó a földszinti szobákba vezet. A jobb oldali a tévészobába. A középső, hatalmas üvegajtó a folyosóra nyílik. Az üvegen keresztül látszik a lehangoló, de tiszta, steril folyosó. A teremben asztalok, székek, könyvszekrény. Artúr és Öregem lázasan sakkoznak. A kis asztalon a táblán kívül hamutálca, újságok, mindenféle kacat.

ARTÚR Elveszted, Öregem.

ÖREGEM Valószínű.

ARTÚR Gyakoroljál, gyakoroljál! . . . A ló nagyon jó helyen van. . . Gondolkozz egy kicsit! . . .

ÖREGEM Képtelen vagyok hajnalban gondolkodni. (*Rágyújt.*)

ARTÚR Amúgy is képtelen vagy ilyesmire, mindegy. . .

ÖREGEM Gyűjtsak meg neked is egyet?

ARTÚR Anyukádat gyűjtsd meg! Eddig is magam gyűjtöttem! (*Hosszadalmas „nyavalygással”, de rágyújt.*)

ÖREGEM Magánügy.

ARTÚR Hoztál kávét?

ÖREGEM Ja, prima ötlet. (*Hatalmas oldaltáskájából előhalássza a termoszt s két műanyag poharat. Önt.*)

ARTÚR Marhára unom a sakkot. (*Szünet.*) Fiacskám, te egyre pocsékabbul játszol. . . (*Szünet.*) Szívesen lezavarnék egy pókert. . . vagy prefit. . . Sajnos, a hazárdjátékokat tiltja az otthon szabályzata. . .

ÖREGEM Hazárdjáték? . . . Marhaság. . .

ARTÚR Az. Ezt a rohadt kócerájt megtömték nyomorékokkal, de azért vigyázzunk az erkölcsökre. Nyomorult erkölcsök. . .

ÖREGEM (*Szünet.*) Amúgy, faszikám, rántottál valamit az utóbbi időben?

ARTÚR (*Kaján vigyor.*) Kegyelmes hucicádat kéne berántani.

ÖREGEM Na, komolyan. . .

ARTÚR Izabella nővért kellene meggyömöszölni. . .

ÖREGEM A főnöknöd a pipi? . . .

ARTÚR Az. Fix, hogy én lennék az egyetlen épkezláb ember az életében. . .

ÖREGEM Nézd, fiam, ha van gusztsod hozzá, csak rajta. . .

ARTÚR Látod, ez az. (*Fintor.*) Inkább átengedem neked.

ÖREGEM Kösz. Akkor inkább a szent élet. (*Szünet.*) Szüleid jól vannak?

ARTÚR Nélkülem biztos jól.

ÖREGEM Te akartad.

ARTÚR Persze, hogy én akartam. Nekik is jobb, nekem is. Tudod, milyen bosszantó, ha körülötted mindenki kétlábú? Az a piszok nagy részvét. . .

ÖREGEM Feltételezem. Viszont tudok számtalan. . .

ARTÚR Persze, épeszű családokban. . . a tisztelt őseim tősgyökeres kispolgárok. . .

ÖREGEM Relatív.

ARTÚR Nénikéd relatív. Hagyjuk a rizsát. Inkább tegyél cukrot a kávéba. Egy csapott kanállal kérek. *(Öregem cukrot lötyint a kávéba.)*

ÖREGEM Tejet?

ARTÚR *(Legyint.)* Tudod jól!

ÖREGEM *(Kortyol egyet.)* Hallom, a nővéred nemsokára férjhez megy.

ARTÚR Remek. Legalább rendszeresen fogják ketyerészni. Szül egy halom gyereket, s az urával boldogan élnek, míg meg nem halnak. Ámen! Kőpök az egészre. *(Szünet.)* Milyen szép lenne egy párhuzamos világ. Mindenki tolókkocsiban. . . Kész gyönyör. . . Nem? . .

ÖREGEM Gusztus kérdése. Egy biztos, öcsikém, szellemileg rohadsz. *(Szünet.)* A Galéria vezetősége, lehet, hogy beleegyezik. . . Kiállítják a képeidet. . . lehet. . . még tárgyalok. . .

ARTÚR Csak ne legyen jótékonyági zamata.

ÖREGEM Nem tudják, hogy mozgássérült vagy. Az impresszáriódként mutatkoztam be.

ARTÚR Helyes. Végre egy normális kétlábú. *(Vigyor.)*

ÖREGEM *(Szünet.)* Nem szoktál reggelizni?

ARTÚR Minek? Elég, ha kétszer eszem naponta. Nem fogyasztok energiát talpalásra. Kényelmesebb kereken gurulni. Megpróbálok?

ÖREGEM Szívesen, de te addig sétálj egyet. *(Vigyor.)*

ARTÚR Elvből nem állok fel! *(Sátáni vigyor.)*

ÖREGEM Ha akarsz, elviszlek délelőtt a városba.

ARTÚR Nem lehet. Nemsokára jön egy jótékonyági hapsi vendégségbe. Néhány napig vesztégzár. Képzeld, még énekelni is akarnak az ürgének. Kész cirkusz.

ÖREGEM Nem irigyellek. *(Szünet.)* Kár. Az öreg Rydernek nyílt tárlata. Érdeemes megnézni. Az öreg remekül úzi az ipart. Utána elmentünk volna sörözni. . .

ARTÚR . . . egy csapolt bajorra. . .

ÖREGEM Ja. Inci mama antikváriumában is láttam néhány új kiadványt.

ARTÚR Elhiszem. Sajna, teljes zárlat. *(Szünet.)* Te, itt van még néhány képem. Csinnálj velük valamit.

ÖREGEM Oké. Ha jók, majd illusztrálok velük írásokat.

ARTÚR Hoztál újságot?

ÖREGEM *(Előszedi.)* Majdnem elfelejtettem. . .

ARTÚR Benne vagy?

ÖREGEM Mint mindig.

ARTÚR Persze, persze, a szerkesztő úr nélkül tönkremenne a kiadó.

ÖREGEM Ha jobban belegondolok. . .

ARTÚR Zabálnivaló az önbizalmad. . .

ÖREGEM Ja, üdvözölt a Tetű.

ARTÚR Kösz. Viszont üdvözlöm a főszerkesztődet.

ÖREGEM *(Szünet.)* Hagyjak egy-két doboz cigit?

ARTÚR Inkább ne. Ha a bestia meglátja, patáliát csap. Úgy bánik velem, mintha taknyos kölök lennék.

ÖREGEM A rántani való pipike?

ARTÚR Ja, Izabella nővér.

ÖREGEM Ahogy akarod. (*Szünet.*) Lassan mennem kell. (*Szünet.*) Feladom. Királynő nélkül nem lehet hancúrozni.

ARTÚR Már ideje volt.

ÖREGEM (*Elnyomja a csikket.*) Vár a meló.

ARTÚR . . . meg a reggeli fröccs. . .

ÖREGEM Többek között.

ARTÚR (*Szünet.*) Csak ügyesen, Öregem. . .

ÖREGEM Persze, persze. . . Nemsokára eljövök megint. . . talán a hét elején. . . vigyázz magadra, fiacskám. (*Hozzáhajol.*) Figyelmedbe ajánlom azt a fiatal nővért. . .

ARTÚR Megszólt a tömény tapasztalat. . .

ÖREGEM Helló.

ARTÚR Helló.

2. jelenet

Artúr pakolászik. Izabella ront be.

IZABELLA Már megint nem volt reggelin.

ARTÚR Nem. (*Halkan büfög.*)

IZABELLA És reggeli misén sem.

ARTÚR Azon pláne. (*Hangosan büfög.*)

IZABELLA Mit büfög az arcomba?!

ARTÚR A markába nem bírok.

IZABELLA Mit gondolsz, meddig fogom tolerálni a kilengéseit? A végtelenségig? Kénytelen leszek önt megbüntetni!

ARTÚR Sarokba állít? Megtiltja, hogy felálljak? (*Vigyor.*)

IZABELLA Nem. Megtiltom, hogy látogassák, s megtiltom, hogy mázoljon. (*Szünet.*) Megint dohányzott.

ARTÚR Le van szarva. . .

IZABELLA Mi ez? Szennylap?

ARTÚR Adja vissza!

IZABELLA Ez a szemétkébe megy!

ORVOSNÓ (*Beviharzik.*) Ááá, itt van Artúr. Mi baj, Izabella nővér?

IZABELLA Megint nem volt reggeli misén és reggelin.

ORVOSNÓ Artúr, tudja nagyon jól, hogy illik a reggeli misére eljágni. A reggelit sem szabad kihagyni. Árthat az egészségének. Mennyi baj van magával! Miért nem tudja a szobájában megvárni a vizitet? Nekem kell a pácienszt zavargásznia. Mindjárt jönnek a többiek. Mégsem helyes a magatartása. Na, nem baj. Jól érzi magát?

ARTÚR Kitűnően. Különösen feldobódom, ha megpillantom Izabella nővér szűzies ábrázatát.

ORVOSNÓ Ne gúnyolódjon.

- IZABELLA (*Rendbe teszi a nappalit.*) Addig csinálja, míg rá nem fázik.
- ORVOSNÓ Emelje fel. (*Szfvét, tüdejét hallgatja.*) Mondja: ááá.
- ARTÚR ÁÁÁÁÁÁÁÁ! (*Félelmetesen bóg.*)
- ORVOSNÓ J Jesszus Mária! Micsoda dohánybűz! Miért dohányzik?
- IZABELLA Csak telefüstöli a nappalit.
- ARTÚR Remélem, megfullad, cecuncun.
- ORVOSNÓ Nem lenne szabad cigarettáznia. Az ön tüdeje roppant érzékeny.
- IZABELLA Az arcátlanság ellen nincs orvosság?
- ORVOSNÓ Nem az én szakmám. Mindjárt behívom Brúnó atyát. . . talán jobb belátásra bírja.
- ARTÚR Csak ez hiányzott. (*Inkább magában.*) Egy imádkozó múmia.
- ORVOSNÓ Értsen meg bennünket, Artúr, szükségünk van bizonyos rendre. Nem szeretnénk, ha rossz hatással lenne a többiekre. Nem szaladgálhatunk minden vendégünk után.
- IZABELLA Különösen most. Nemsokára jön Rudolf úr, akinek nagyon sokat köszönhet az intézmény.
- ORVOSNÓ Pontosan. Füstfelhőben úszik az egész helyiség. . .
- ARTÚR Remélem, Rudolf úr tüdőbeteg. . .
- IZABELLA Artúr!
- ORVOSNÓ (*Mintha nem hallaná Artúrt.*) A többiekre nem gondol? Legtöbbjük nem dohányzó. Ha valakinek bagóra fáj a foga, kimegy a kertbe. Itt van például az új lány, hogy is hívják, nővér? . . .
- IZABELLA . . . Laura. . . szerintem Laura. . .
- ORVOSNÓ A lánynak a paralízis tönkretette a tüdejét. Egy kis megfázás. . . ilyen esetben még a mai orvostudomány is tehetetlen. . .
- ARTÚR . . . Új lány? . . .
- ORVOSNÓ Ne játsszon az egészségével. . . s a másokéval sem. . . majd szólok az atyának. . . (*El*)
- ARTÚR Izabella, kedves, adna egy kacsát? Nagyon kell.
- IZABELLA Sajnos, nincs időm. (*El*)
- ARTÚR Akkor kénytelen leszek a sarokba izélni! (*Szünet.*) Hiába, segíts magadon, az orvostudomány is megsegít. . .

3. jelenet

Artúr ki. A nagyajtón mozgássérültek érkeznek. Brúnó atyát kísérik. Az idősebb betegeket a nővérek tolják be. A férfiak egy része a tv-szobába távozik. A többiek újságot, könyvet olvasnak, vagy az atyával csevegnek. Belép Artúr. Észrevétlenül a sarokba „oson”. A szekrényből előhalássza a vázlatfüzetet. Körülnéz. Megkísérli a „láthatatlan” áttörést, lelépést. Elszámította magát. Brúnó atya meglátta.

ATYA Artúr fiam, hogy van?

ARTÚR Most már rosszul.

ATYA C, c, c, c, micsoda cinizmus!

ARTÚR Cinizmus? Ugyan. Túlzás. (*Brúnó atya elállja Artúr útját.*) Elállja az utamat,

kedves Atyám. A kertbe igyekszem, a természet lágy ölén szeretném megünnepelni minden istenadta napomat. (*Röpke szünet.*) Mi lenne, ha arrább barangolna?

ATYA Úgy vettem észre: nem volt misén.

ARTÚR Pompás megfigyelőképessége van, Sólyom úr. Óhajt még valamit? Mert ha nem, megkérném: gyömszőlje a padlót kissé arrébb!

ATYA Vonuljunk félre! (*Megragadja Artúr tolokocsiját, s a sarokba tolja. A többiek észrevétlenül figyelik a jelenetet.*)

ARTÚR Jó, jó, megadom magam. Ez emberrablás!

ATYA (*Maga alá tol egy székét.*) Tudja, fiam, nem kellene elzárkóznia a vallástól. . .

ARTÚR Én nem zárkózom el. Egyszerűen fáj a mogyoróm a vallásra!

ATYA No, no, no, csak ne olyan hevesen. Nézzen maga köré. Ők mind ugyanabban a helyzetben vannak. Csak ők kiegyensúlyozottak, bizonyos lelki megnyugvást nyújtunk nekik.

ARTÚR Nem értjük egymást, Atyám. Nekem a vallás ellen semmi kifogásom. Le a kalappal. Tisztelem, becsülöm. Mindenkinek a privát nyomora, hogy miben hisz. Sajnos, én egy olyan félkegyelmű vagyok, aki nem képes bevenni a mesét a koponyám felett unatkozó kedves, ősz szakállú úriemberről. Kapiskál?

ATYA Ne szó szerint értelmezze a vallást! A jóságban, az igazságban, a szeretetben hisz, nem? Márpedig a vallás. . .

ARTÚR . . . melyik vallás? . . . a kismillió közül? . . . (*Vigyor.*)

ATYA . . . természetesen a milyenk, a . . .

ARTÚR . . . jó, jó, folytassa. . .

ATYA (*Szünet.*) Márpedig a vallás, az Isten ezeket a nemes tulajdonságokat képviseli.

ARTÚR Újra egy gond! Sajnos, hazugságban nem tudok hinni. Jóság, szeretet. Ugyan-ugyan. Talán tiszta szeretetből, szórakozásból tett nyomorékká?!

ATYA Bizonyos értelemben megértem elfogultságát. Az ön helyzetében az indulat, a düh erősebb a józan észnél, az önben lakozó igaz hitű szellemnél. Nézze, Isten minden tette indokolt. Nyilván az ön nyomorúságát is valamilyen indokkal tette. Jó szándékkal! Lehet, hogy szent küldetése van!

ARTÚR Jó szándékkal?! (*Szünet.*) Ivott valami töményt? (*Szünet.*) Hagyott volna ki a jó szándékaiból! Nézze, Atyám. Tisztázzunk valamit: nem óhajtok kerekeimmel egy olyan helyiségbe gurulni, vagy nevezziük szentélynek, ahol az árnítás mindennapi jelenség, a hazugság munkaeszköz, s a döntő érv a keréketörés. Szarok az önök módszereire! Önök hajdan, talán nem is olyan régen, a vallás, a civilizáció nevében népeket irtottak ki, az igazság nevében tömegmészárlásra vetemedtek, a szeretet nevében boldog családokat tettek tönkre, nemzeteket terrorizáltak, háborúkat indítottak holmi szent cél érdekében. És láss csodát! Az önök makulátlan intézménye lassikában terebélyesedett, hájasodott, gazdagodott. A szerencsétlen hívők meg egyre szegényedtek. (*Az utóbbi két mondatot kellő gúnnyal.*) S az egész céccó a szeretet, igazság nevében? Nem undorító egy kicsit?

ATYA Ne a múltból merítsen! Azok mind formalitások.

ARTÚR Téved. Az is formalitás, hogy kerekeken gurulok?

ATYA Akkor legalább azért menjen a reggeli misére, hogy kifejezze háláját. Ez az intézmény csakis hálát érdemel.

- ARTÚR Atyám, én roppant hálás vagyok. Az embereknek, a szomszédoknak, barátaimnak, szüleimnek, az orvostudományak, a Jóistennek, és utóvégre önmagamnak, hiszen fizetem ezt a kuplerájt. . . csak tudnám, kik zsebelik be. . .
- ATYA Istentelen! *(Szünet. Az Atya heves kirobbanására a többiek is elhallgatnak. Kínos csend.)* Fiatal még. Lassan majd belátja hibáit. Itt hagyom önnek ezt a könyvet. Olvassza! Érdemes áttudfrozni.
- ARTÚR Köszönöm. A könyvespolcomon méltó helyre kerül: de Sade márki mellé.
- ATYA Istenem, bocsáss meg neki! *(El)*
- ARTÚR Attól nem fogok lábra állni. *(Indulna kifelé.)*
- MAMUS Artúr, kérem, egy másodpercre. . .
- ARTÚR Ma, úgy látszik, nincs szerencsém. Parancsoljon!
- MAMUS Tudom, hogy. . .
- JUCIKA *(A beszélgetőkhöz gurul, és hevesen a szavukba vág.)* Hogy merészelt így beszélni Brúnó atyával?! Faragatlan tuskó!!!
- ARTÚR *(Bambán Jucikára néz.)* Kezit csókolom.
- MAMUS Jucikám, hagyjuk. . . ne csináljunk jelenetet. . .
- ZUBÁK Igaza van Jucikának. Nem engedhetjük meg, hogy így beszéljen a lelkipásztorunkkal.
- ARTÚR *(Inkább magában.)* . . . Pásztor? . . . ez igaz. . .
- MAMUS Persze, hogy igaza van. Mégis, ezt a kérdést halasszuk máskorra. Sokkal fontosabb dolgot szeretnék megbeszélni Artúrral. Közös érdek.
- JUCIKA *(Bosszúsan. Artúrnak.)* Most az egyszer megúsza.
- MAMUS Artúr, tudom, hogy nem jár misére, tudom, hogy pogány, tudom, hogy bizonyos indokolatlan ellenszenvet érez irántunk, de kérem, hogy vegyen részt az alkalmi műsorunkban! Jó szándékkal közeledünk önhöz.
- ARTÚR *(Hosszú szünet.)* Az más.
- MAMUS Nézze, rengeteget köszönhetünk Rudolf úrnak. Igazi jótevő. Ennyit megtehet ennek a közösségnek.
- ARTÚR Ha kizárjuk az elvi kérdéseket, melyeken napokig lehetne rágódni, akkor kompromisszumot köthetünk. Remélem feltételezik: nótázgatni nem vagyok hajlandó! Sőt, a cirkuszra sem megyek el. Ez ki van zárva. Gyomorgörcseim vannak a popónyalogatástól. Vegyék úgy, hogy egészségi okokból távol maradok. *(Szünet.)* Viszont kiállíthatnék néhány festményt.
- MAMUS *(Kérdően a többiekhez.)* . . . Gyerekek. . . Ha a fiatalember hajlik a kompromisszumra. . .
- ZUBÁK Fogadjuk el.
- JUCIKA Felőlem. . .
- KLÁRA Lehet. Végül is nem rossz ötlet. De mindenképpen szeretnénk látni azokat a képeket. . .
- ZUBÁK Igaz. Akármit nem állíthatunk ki.
- ARTÚR Ha ragaszkodnak hozzá. . . Mindjárt hozok néhányat. *(El)*
- JUCIKA *(Miután Artúr kiment.)* Megdörjít engem ez a fiú! Nem szabad engedni, hogy elkanászosodjon.
- MAMUS Jucikám, igazad van, de most az egyszer fontosabb Rudolf úr.

JUCIKA (*Duzzog.*) Mit képzelsz? Ő a világ közepe? Ahelyett hogy hálás lenne ezeknek az embereknek, hogy foglalkoznak veled.

KLÁRA Fiatal még.

KÁLMÁN Fiatal. . . én is ilyen voltam. Tele indulattal. . . Nagy nehezen összekuporgattam annyit. . . bádogosműhelyt akartam nyitni. . . magánbádogos. . . s akkor karambolozom. . .

HORVÁTH Igen. . . de idővel belenyugodtál. . . Meg, rendes hívő ember vagy. . .

MAMUS Persze. . . mindannyian elégedetlenek voltunk.

KLÁRA De akkor sem viselkedtünk így.

JUCIKA Legalább megadjuk a kellő tiszteletet. (*Szünet.*) Nyilván jobban tudjátok. . . Én öt éves voltam. . . (*Elfordul.*)

MAMUS (*Jucikához gurul.*) Ugyan, Jucikám. . .

JUCIKA Ti legalább valamennyire megismerhettétek az életet. . .

HORVÁTH Jó magának. Legalább nem tudja, mit veszített.

ZUBÁK Horváth úrnak felesége és gyermeke volt. Higgye el, magának a legkönynyebb. (*Horváthhoz.*) Jól vannak?

HORVÁTH (*Bólogat.*) . . . Jól. . . a fiam most kapott munkát. . . Megférőfiasodott. . .

JUCIKA Már ilyen idős?

HORVÁTH . . . Hát. . . huszonkettő? . . . Anyi. . .

MAMUS (*Hosszú szünet.*) Legalább megnyiratkozna. Nem illik. Csak szégyenkezzünk miatta. (*Szünet.*)

JUCIKA (*Felnevet.*) Képzeljétek, még öngyilkos is akartam lenni.

KLÁRI (*Ő is nevet.*) Mindannyian akartunk. . . Nem olyan könnyű. (*Szünet.*) Látjátok, micsoda könyveket olvas?

ZUBÁK Inkább csinálna valami hasznosat.

KLÁRI Mind betiltanám.

JUCIKA Elrontják az ifjúságot a sok rémtörténettel. (*Szünet.*) Beszélni kell vele. Brúnó atya mindig mellettünk volt. . .

ARTÚR (*Begurul.*) Hölgyeim és uraim. . . Sikerült mindent letárgyalni? Megvolt az adatcsere?

MAMUS Ön pletykázással gyanúsít bennünket?

ARTÚR Eszemben sincs! Önök mind derék, becsületes nyomorékok.

KLÁRI Nem vagyunk nyomorékok!

ARTÚR Akkor mozgássérültek. Stílus kérdése. Hoztam néhány festményt. Tessék, átadom a cenzúra kacsójába.

(*Nézegetik a képeket. Vállvonogatás, mogorva arcok, suttozás s „egyebek”.*)

HORVÁTH Kissé morbid, nem?

KÁLMÁN Az.

MAMUS Ez mi lehet?

KLÁRA Kígyó?

MAMUS Szerintem szalag.

JUCIKA Sok a fekete.

ZUBÁK Most divat a fekete.
 JUCIKA Öltözködésben, de nem festményeken.
 MAMUS Nincsenek talán valami vidámabb képei?
 ARTÚR Talán a „Fonnyadó rózsaszál”?
 MAMUS Inkább ne.

(A beszélgetés közben Laura gurul a színrre. Észrevétlenül meghúzódik a háttérben. Ő is nézegeti a képeket.)

KÁLMÁN Nem értem. Miért nem lehet úgy festeni, mint valaha? Érthetően, szépen, sok-sok színnel? Például. . . hm. . . az a Van Gogh, vagy hogy a francba hívják. . . ő festette a Mona Lisát. . . ugye, kedves? . . .

JUCIKA . . . persze. . .

ARTÚR . . . vagy mint Michelangelo Napraforgója. . .

JUCIKA . . . persze. . .

MAMUS Mi a véleményük?

KÁLMÁN . . . Hát? . . .

JUCIKA Talán mégsem illene. . .

KLÁRA Végül is vidám műsort készítettünk. . .

MAMUS Helyes. Nem illik ilyesmit kiállítani. Csak kellemetlenséget okoznánk a nővéreknek, az igazgatónak. Nekünk, mozgássérülteknek nem illik ilyesmit pingálnunk.

ARTÚR Ja, ez a kétlábúak privilégiuma.

MAMUS Veszélyeztetné a híres és jótékony intézmény hírnevét.

LAURA *(Hangosan gondolkodik.)* . . . Fantasztikus kép. . .

(Nyomasztó csend. Mindenki Laurát figyeli. Elszégyelli magát.)

ARTÚR *(Laurához gurul.)* Tetszik?

LAURA *(Kissé félénken.)* Igen.

MAMUS *(Erélyesen.)* Nagyon sajnálom, hogy a fiatal hölgynek nincs ízlése! Én azt ajánlanám, hogy a képeket ne állítsuk ki. *(Mindenki egyetért Mamussal.)* Hallja, Artúr?

ARTÚR Annál jobb. De nem mondhatják, hogy nem hajlottam kompromisszumra. *(Ettől a pillanattól kezdve kizárólag Laurával foglalkozik.)*

LAURA Érdekes vonalvezetés. . . a színek. . . többnyire fekete, sötét, s akkor hirtelen rikító vörös vagy pasztellzöld.

ARTÚR Artúr vagyok.

LAURA Örülök, művész úr. Laura. *(Artúr illedelmesen kezét csókol. Általános megrökönyödés. Mélyen egymás szemébe néznek. A kínos helyzetet Izabella nővér szakítja meg.)*

IZABELLA Legyenek olyan kedvesek, és fáradjanak a nagyterembe. Énekpróba lesz. *(Csevegve kigurulnak a színről. A fő téma: Artúr és Laura. Van, aki vissza-visszanéz. Mindenesetre tüntetően elfordulnak Artúrtól.)* Látom, máris lecsapott a kisasszonyra. Ha lehet, ne untassa Laurát. Szerintem egyáltalán nem kíváncsi a mázoltmányaira.

ARTÚR Valószínű.

IZABELLA Laura, kedves, ne foglalkozzon Artúrral. Nem érdemes. Inkább jöjjön, ismerkedjen meg az intézetünk vegyes kórusával. Artúr, tartsa távol magát Laurától, mert megkeserüli. Esküszöm.

ARTÚR Képes lenne megverni egy nyomorékot?

IZABELLA *(Artúr vázlatfüzetét nézegeti, majd sátáni vigyorral a szekrény tetejére teszi.)* Ne használja ki előnyös helyzetét. *(Lassan el.)*

ARTÚR *(Ráeszmél, hogy nem tudja elérni a vázlatfüzetét.)* Na, nem! *(Hangosan Izabella után ordít.)* Miért ne? Mindenki azzal gazdálkodik, amije van! A diri is a temérdek segínytől, ajándék pénztől hájasodik, nemde?!

IZABELLA *(Kintról.)* Artúúúú!!!

ARTÚR Nem tudok énekelni!!!

II. kép

Fényváltás. Öregem és Artúr sakkoznak. Telefüstölték a szobát. Kávét iszogatnak. Artúr szórakozott.

ÖREGEM . . . Találj ki valamit, mert bemattollak. . .

ARTÚR . . . Ja, kitalálni valamit. . .

ÖREGEM Mi bajod? Hol a francban bolyongsz? Egyáltalán nem figyelsz a játékra. Legalább tíz baromi hibát követtél el.

ARTÚR Van az úgy. Kaparok tőled még egy dohányt, oké?

ÖREGEM Felőlem, de így is vágni lehet a füstöt.

ARTÚR Szarok a füstre.

ÖREGEM Ahogy akarod. Nesze. *(Artúr elveszi a cigit. Lép.)* Micsoda ökörséget léptél! Hol a hézag?

ARTÚR Mi lenne? Szép az élet. Mindjárt kiugrok a székemből.

ÖREGEM *(Szünet.)* Matt. *(Pipát tölt.)* Mondd, fiacskám, nő van az ügyben?

ARTÚR Öregem, nyomorék vagyok, ha eddig még nem vetted észre.

ÖREGEM Na és? A szerszámod funkcionál, nemde?

ARTÚR Hál' istennek.

ÖREGEM Hagyjuk az üres dumát. Nő, mi?

ARTÚR Az.

ÖREGEM És?

ARTÚR Mi és?

ÖREGEM Leírást, vallomást követelek!

ARTÚR Ó is nyomorék. Méter húsz magas, két lábon nyilván több. Szókésbarna hajú, szabályos arcú nő. Derékig remek, a többit a kötelező pokróc takarja. A neve: Laura. Huszonegy éves, művészettörténetet végzett volna, ha útközben a Teremtő meg nem áldja kerekkel. Kielégítő?

ÖREGEM Tökéletesen.

ARTÚR Remélem.

ÖREGEM Még valami?

ARTÚR Tetszenek neki a képeim.

ÖREGEM Végre egy nyomorék, akinek tetszenek a képeid. Különben készülődj, novemberben kiállításod lesz. *(Szünet.)* Mi a diagnózis?

ARTÚR Gyermekparalízis. Tizenkilenc éves korában. Aranyos, ugye?

ÖREGEM Nem rossz.

ARTÚR Bosszantó. Én legalább önkéntes nyomorék vagyok. Vállaltam a rizikót, amikor motort vettem. De Laurát a sors bünteti. Talán mert szép. Hiába, a csúnyáké a világ.

ÖREGEM Én kivétel vagyok.

ARTÚR Te is csúnya vagy. De rendes csúnya. Megmutattam neki a Lappangót. Tetszik neki. Érti. Micsoda fenséges szó: ÉRTI! Megfejtette a mázolványaimat, megfejtette mindazt, amit én csökönnyösen rejtegettem. Csodálatos, nem?

ÖREGEM . . . Lappangó. . . Lappangó. . . Az első képed, vagy az első képeid egyike, ha nem tévedek. . . nincs a kiállítandó festmények listáján. . .

ARTÚR Nincs. Sohasem fogom kiállítani. A Lappangó a talizmánom. Minden érzésem, szorongásom benne van, benne formálódott meg. Aki megfejti, az az én emberem. Annak idején te is megfejtetted. . . s buzdítottál, hogy fessek még. . . csak te nem vagy nő *(Vigyor.)* . . . A szobámban tartom, testközelben. Az asztalfiókban. A Lappangó meg én. . . Csak azok láthatják, akikben megbízom. S a kétlábúak kevésbé megbízhatóak. . . csak te láttad. . .

ÖREGEM Minő megtiszteltetés. *(Szünet.)* S a többiek?

ARTÚR Milyen többiek?

ÖREGEM A többiek hogyan viszonyulnak kettőtök kezdődő kapcsolatához?

ARTÚR *(Vigyor.)* Nem tudnak semmit. Nem is sejtenek semmit. Mindenesetre tartanak attól, hogy rossz hatással leszek a lányra. S mennyire indokolt a félelmük! *(Elneveti magát.)* Persze, idővel rájönnek. Vagy egyszerűen elmondom. Hatalmas botrány lesz. Az áporodott erkölcscsöszök elítélnék majd. Tekintélyes rumli kerekedik az egész céccóból. *(Affektálva.)* Jujj, egy nyomorék szerelmi viszonyt folytat egy másik nyomorékkal. Micsoda sértés, micsoda istenkáromlás. Mert, kérek, egy nyomorék legyen visszavonult, szűzies, mint egy apáca, vonuljon önkéntes zárdába, éljen kolostori életet. Legyen példamutató, erkölcsi példakép, mintapéldány, s legyen hálás fűnek-fának. Mert ezt követeli a mindenkori társadalom. Mert a nyomorék ember, az már nem ember. Az nyomorék.

ÖREGEM Ne hülyéskedj! Én például teljesen normálisnak tartom, hogy kapcsolatod legyen egy nővel.

ARTÚR Te normálisnak tartod, mert nem vagy normális. Mert olyan kétlábú vagy, aki különben is szarik a közerkölcsre. Kapiskálsz? Póz, kedveskedés, seggnyalás, csupán ezek a cuki rekvizitumok uralkodnak ebben a kupiban. Itt az a különönc, aki megpróbál kétlábú életet élni. S az irigység felemészti őket, hiszen azt teszem, amit ők nem mernek. És kérek egy cigit!

ÖREGEM Nézd, fiacskám, ha valaki belehabarodik egy nőbe, nem azt jelenti, hogy halálra dohányozza magát. Sok lesz, nem gondolod?

ARTÚR Nem!

ÖREGEM Akkor tessék! Fulladj meg! *(Dohánytortúra. A fény lassan gyengül, majd sötétség.)*

III. kép

1. jelenet

Artúr szobájában vagyunk. A helyiség az abszolút szomorúság, laposság benyomását kelti. Igaz, minden tiszta, rendezett, de mégis. . . Artúr vászonra rajzol. Csupán egy állólámpa világít – magyarul: félhomály.

ARTÚR *(Ajtónyikorgás. Artúr hátranéz. . .ne, ha búna. Kibiztosítja járgányát.)* Ja, te vagy az, Laura?

LAURA Én. Jó reggelt.

ARTÚR Szervusz. *(A lányra mosolyog.)* Jól aludtál?

LAURA Ühüm. Korán kelő vagy?

ARTÚR Soha. De rákényszerültem. Ilyenkor nyugalom van. Ezért szeretek korán dolgozni.

LAURA Micsoda füstfelhő! Nem is tudtam, hogy dohányzol. *(Szünet.)* Miért van félhomály? Felhúzhatom?

ARTÚR Húzd.

LAURA Festesz?

ARTÚR Csak vázlat.

LAURA És mi lesz?

ARTÚR Az arcképed.

LAURA Az arcképem? Meg sem kérdeztél.

ARTÚR Minek. Alkotói szabadság.

LAURA Ez igaz. De mint minden, ez is kérdéses.

ARTÚR Megszólint a művészettörténész.

LAURA *(Elmosolyodik.)* Milyen leszek?

ARTÚR Elragadó. Szeretem az ellentéteket. A szőkésbarna hajad ellentétben a koromfekete szemeddel. Ugye fested a hajad?

LAURA Természetesen.

ARTÚR És sminkelsz?

LAURA Most már nem nagyon. A nyanyák megmagyarázták, hogy az ilyesmit nem illik egy mozgássérült lánynak. *(Az utóbbit gúnyosan.)* Azt mondták: nem áll jól.

ARTÚR *(Szünet.)* Van sminkkészleted?

LAURA Persze.

ARTÚR Nálad van? *(Laura bólint.)* Add ide! *(Laura ormótlan táskájából előhalássza a kellékeket.)*

LAURA Mit akarsz vele?

ARTÚR Kifestelek, jó?

LAURA *(Pajkosan.)* Csak úgy?

ARTÚR Csak úgy.

LAURA S ha meglátnak?

ARTÚR Csak én láthatlak. Jó?

LAURA Jó.

(*Artúr a jelenet végéig szorgalmasan melózik. A játékban az erotika dominál. Laurának tetszik.*)

ARTÚR Hm, hm, itt van minden. Nézzük csak! Szép, szabályos arc. Szinte mértani pontosságú. De jöjjön előbb a maszk. Szép, sima bőr. Ápolt. Kétlábú korodban is ilyen ápolt volt?

LAURA Ūhüm. Még az egyetemre is kifestettem magam. Igaz, diszkréten.

ARTÚR (*Magában.*) Milyen szín is menne a szemedhez? Biztos buktak rád a férfiak.

LAURA Lehet. Szó se róla, udvarolgattak. . .

ARTÚR Volt fiúd? Vagy élettársad?

LAURA (*Szünet.*) Igen. Nem éltünk együtt, de már vagy két éve szórakoztunk.

ARTÚR Hogy hívták?

LAURA Róbert. Közgazdaságtant tanult. Az apjának van egy jól menő külkereskedelmi vállalata. Ott dolgozik majd mint ügynök. Most már nyilván elfoglalta posztját. (*Szünet.*) Azt ígérte, feleségül vesz.

ARTÚR És nem vett. Hosszú szempilláid vannak. Kiemeljük. (*Szünet.*) Szeretted?

LAURA (*Szünet.*) Azt hiszem, igen. . . akkor igen. Persze, most mást jelent számomra a szeretet szó. Akkor inkább a biztonságot, a folyamatosságot jelképezte. . .

ARTÚR És most?

LAURA Most már azok a tényezők lényegtelenek. Csak az érzelmek maradtak. (*Szünet.*) Szerettem úszni. Rengeteget jártunk az uszodába. Azt mondják, így is lehet úszni. Gumival.

ARTÚR Hol az arcfestéked?

LAURA Az orrod előtt.

ARTÚR Ja! Tudod, meglepett, mikor azt mondtad, hogy művészettörténetre jártál. Ez valahogy nem illett be a rólad alkotott képbe. A csinibabát láttam benned.

LAURA Kicsit póz, kicsit az elérhetetlen elismerése.

ARTÚR Rébuszokban beszélsz?

LAURA Nem. Művészetet teremteni: ahhoz nincs tehetségem. Viszont szeretek nézni, hallgatni, elemezgetni. Most már ezt is másképp látom. (*Szünet.*) A Lappangodat is.

ARTÚR Nem rossz. Egy művészettörténész és egy közgazdász. Fogadni mernék: Róbert olyan férfi, aki mindennap vasalt ingben, nyakkendőben jelenik meg az egyetemen. Modora kifogástalan, ápolt külsejű, a pénzzel csínjában bánik. Idővel tökéletes üzletemberré és mennyei férjjé válik.

LAURA (*Nevet.*) Eltaláltad.

ARTÚR (*Hosszú csend.*) Róbert hogy reagált? . . .

LAURA (*Szünet.*) Esett az eső. Futó nyári zápor. Róbert hazakísért. Egy ideig enyelegettünk a kapualjban, majd elhajtott. Aránylag jó kedvem volt. Remekül megírtam a szemináriumi munkát, este találkoztunk a társasággal. . . Felmentem a szobámba, levetkőztem, lezuhanyoztam. . . lefeküdtem. . . A rádión halk zene szólt. Tudod, alvás előtt mindig rádiót hallgatok, és olvasok. Most is. (*Szünet.*) Olvastam. Már nem is emlékszem, hogy mit. Kicsit elzsiabdadt a lábam. Felálltam, hogy életet verjek bele. Kicsit fájt is. Gondoltam, túl fáradt vagyok, kialvatlan. Néhány éjszakámat a szemináriumi munkára áldoztam. Újra lefeküd-

tem, s nemsokára elaludtam. (*Szünet.*) Micsoda lidércálmom volt. (*Szünet.*) Körülöttem tenger. Végtelen tenger. Csend és tenger. Nem voltak sirályok, nem morajlott az óceán. Schol part, schol egy sziget, egy hajó. Kétségbeesetten úsztam a nyugvó nap felé. Tudtam, jó úszó vagyok. . . de hiába. . . lassan merültem. . . lassan sötétedett. . . már nem volt erőm, a lábamban egy fikarcnyi erő sem volt. Teljesen besötétedett, s én elmerültem. Kiabálhattam, mert anyám ébresztett fel. Rosszat álmodtál – mondta. Kimerült és izzadt voltam. És, és hiába akartam felkelni. . . végigszaladt rajtam a hideg. Nem éreztem a lábam. Elfogott a pánik. (*Hosszú szünet.*) Hívták a mentőket. Nemsokára kórházban találtam magam. Gyermekparalízis – szólt a diagnózis. Kicsit megkésve, de nem ritka eset. (*Szünet.*) Pedig művészettörténész akartam lenni, híres esztéta. S össze akartunk költözni Róberttel.

ARTÚR Hát igen. A francnak kell tervezgetni. (*Szünet.*) S ezután jött a vergődés, a töprengés. A tüdőd bizsergett, a gyomrod összeszorult, ha a múltra gondoltál. Még a legjelentéktelenebb történetekre is emlékeztél. Kétségbe vontad életed értelmét. Az öngyilkosságot latolgattad. Ismerős. Idő kellett ahhoz, hogy átbandukolj egy más világba, másfajta világba. Egy olyan világba, ahol az ember méter harminc, ahol nincsenek lépcsők, a vévét magaddal viszed, és sajnálkozás vesz körül. Hogy miért nem dögölttem meg az elején! (*Szünet.*) Talán azért, hogy nyugodtan festegethessek.

LAURA (*Szünet.*) Végül is belenyugodtam. Mindenki bátorított, mindenki kedves volt hozzám. (*Szünet.*) Róbert is rendszeresen látogatott. Hetente négyszer-öt-ször. Másképp viselkedett. Tekintetében most már részvét honolt. S a részvét néha sérti az embert. A sejtékekig hatol. Nem nőnek nézett, hanem egy szerencsétlen, magatehetetlen nyomoréknak, akinek kíméletesen kell bánni. A terveibe már nem illettam bele. Egyszer magunkra maradtunk. Eltökéltem: mindent tisztázok. Semmitmondó dolgokról beszélgettünk, majd hirtelen, minden átmenet nélkül megkérdeztem: szeretsz? Persze – felelte. És elveszel feleségül, ahogy megígérted? Hallgattott. Jól számítottam. Meglepett volna, ha igennel válaszol. . . nem is tudom. . . nem is tudom, hogyan kezdjem. . . Szexuális téren üzemképes vagyok – szóltam –, az orvos tanúsíthatja. . . szülhetek egy rakás gyereket. Igen? – kérdezte. Hallgattunk. Látom, forrsz belül. Ne magyarázkodj. Szeretsz, csak éppen képtelen vagy a terveidbe szólni egy nyomorékot. Nem kérem, nem követelem, hogy maradj mellettem. Ehhez nincs jogom. Megértelek. Most az egyetlen, a karriered a legfontosabb. Szeretnék egyszer büszke lenni rád. Szeretnék sikeres embernek, jó családapának viszontlátni egyszer. Felfoghatatlan távolság választ el bennünket. Tudod, én egy kicsit meghaltam. . . valahol belülről eltemettem magam. . . hogy újjászülethessek. . . Soha ne legyen lelkiismeret-furdalásod! . . . Mindent megtettél! Jó fiú vagy. (*Szünet.*) S most menj! . . . Kérlek! . . . Tudom, hogy sok dolgoz van. . . egy egész élet áll előtted. . . Köszönöm – mondta egész halkán, homlokon csókol. . . Köszönöm, hogy szeretted. . . Elment. Azóta nem láttam.

ARTÚR (*Már rég befejezte a sminkelést. Figyelte a lányt.*) Befejeztem a sminkelést.

LAURA (*Míntha álomból ébredne fel.*) S milyen vagyok?

ARTÚR Gyönyörű, mint egy Madonna. Űde, mint Aphrodité. Róbert azóta irigylésre méltó karriert futott be, van egy csinoska felesége, aki elkíséri minden üzleti jellegű koktélna, s bölcsen hallgat, ha a férje pénzügyekről tárgyal. Nem neked való világ az.

LAURA Kösz. Olyan vagy, mint a Lappangó.

ARTÚR Olyan, mert a Lappangó én vagyok. Reggelire kongatnak.

LAURA Széttörök ezt a röpke varázst.

ARTÚR Menj, és mosd le magadról ezt a röpke varázst, nehogy megszóljanak, nehogy széttiporják ezt a másodpercnyi boldogságot. *(Szünet.)* Egy pillanatra megint csábos nő voltál.

LAURA Kösz a kellemes hazugságot. Találkozunk a reggelinél. *(El.)*

2. jelenet

Artúr szobájában vagyunk továbbra is. Csupán Ó hiányzik. Kopogtatnak, majd azon nyomban Izabella nővér ront be. Körülnéz, s mivel nincs benn senki, épp menni akar. Ebben a pillanatban jön ki Artúr a végéből.

IZABELLA Megint nem volt reggelin. A miséről ne is beszéljünk.

ARTÚR Ma remek napom lesz. Az első ember, akit nagytrotty után látok, az ön, nővér.

IZABELLA Első? *(Körülnéz.)*

ARTÚR Esküszöm.

IZABELLA Egy kollegája volt itt. Gyanús alak, de legalább úriember.

ARTÚR Ez való igaz. Fertelmesen nagy úriember.

IZABELLA *(Rövid szünet. Tanakodik: ugratják vagy sem.)* Igen. Beszélt az igazgatóhelyetttel. Elengedték. Elmehet a kiállításra. . . a megnyitóra. . . Én helytelenítettem, mert szerintem szégyen, hogy intézményünknek köze van holmi borzadályokhoz. Engem nem érdekel. Az igazgató vállalja a felelősséget. *(Szünet.)* Különben megérkezett Rudolf úr. Még véletlenül se mozduljon ki a szobájából. Így is elég bajt csinált. . .

ARTÚR Pedig szívesen elbeszélgetnék a hapsival.

IZABELLA Isten ments! Önben egy csepp jóakarát sincs. Tehát itt marad. *(Kinyitja az ajtót. Ebben a pillanatban nyomul be Rudolf úr egy fotóssal.)*

IZABELLA Nincs itt semmi érdekes. . . *(Tuszkolná kifelé.)*

JÓTÉKONY *(Artúrt nézi.)* Ki ő?

IZABELLA Artúr. Egy kicsit bolond. Azért nincs a többiekkel. Nehogy bajt csináljon, tudja. . .

JÓTÉKONY Bolond?

IZABELLA Igen. Semmilyen megmozdulásban, rendezvényben nem vesz részt. Mindenkiel összeveszik, és nem jár misére.

JÓTÉKONY Talán nihilista. . . vagy trockista?. . .

ARTÚR *(Hirtelen megfordul.)* Hogy tetszik?

IZABELLA Ne szóljon hozzá! Nem tudja, mit beszél!

JÓTÉKONY Hagyjon csak! Szeretek az ilyen emberekkel elbeszélgetni. *(A fotósra kacsint.)* Egy tudományos munkán dolgozom, mely épp a frusztrált lelki beteggekkel foglalkozik. Érdekel, miként tükröződik a betegség egy mozgássérültnél. Menjen, nővér. Jöjjön vissza, mondjuk, tíz perc múlva.

IZABELLA Könyörgök, inkább jöjjön velem!

JÓTÉKONY Higgyen nekem! *(Tuszkolja kifelé.)* Nem az első eset.

IZABELLA Ám legyen. Nemsokára visszajövök. *(El.)*

(A Jótékony jelbeszéddel mutatja a fotósnak, hogy legyen készenlétben. Pózol. A fotós arcán látszik, hogy utálja Rudolf urat, ami abból is tökröződik, hogy széles vigyorral reagál Artúr egy-egy poénjára.)

JÓTÉKONY *(A festményt nézegeti. Pózol.)* Nem rossz.

ARTÚR Ne hazudjon!

JÓTÉKONY Tényleg tetszik. Mi a címe?

ARTÚR A Jótékony keresztrefeszítettése. . .

JÓTÉKONY *(Egy pillanatra megdöbben. A fotós vigyorog.)* Igen? Érdekes. *(Szünet.)*
Hallom, nem tudsz beilleszkedni a közösségbe. *(Leül.)* Ha valamilyen problémád van, nyugodtan fordulhatsz hozzám. Végeredményben azért vagyok itt. Segíteni akarok.

ARTÚR Tényleg? Remek. Ez esetben isten hozta!

JÓTÉKONY Látja, megértjük mi egymást. *(A vállára teszi a kezét. Pózol.)* Úgy érzi, kiközösítük?

ARTÚR Dehogy! Én közösítem ki őket.

JÓTÉKONY Ezt hogy érti?

ARTÚR Mindegy. Akar nekem segíteni?

JÓTÉKONY Természetesen.

ARTÚR Jó. Mint látja, nem vagyok mobilis. . .

JÓTÉKONY . . . tökéletesen megértem. . .

ARTÚR . . . segítőtársra van szükségem. . . *(Elgondolkodik.)* . . robbanóanyagot szerzen. . . sokat. . .

JÓTÉKONY Robbanóanyagot!? Minek?

ARTÚR Először a parlamentet robbantjuk fel. Az egész bagázst. Aztán már minden megy, mint a karikacsapás. A hülye hadsereg átveszi a hatalmat. Mert ha nincs kormány. . . *(Pateükusan.)* . . csak ott fenn az égben, miszlikben. . . akkor azonnal a fegyveres erők lépnek közbe. Az eredmény: hatalmas fejtelenség. A tábornokokat gond nélkül irányíthatjuk. Az eszük annál rövidebb, semhogy a távolba lássanak. Csak a ma meg a paszuly.

JÓTÉKONY *(Megszeppeve. A fotós pedig mindvégig némán helyesel.)* Ön kommunista?

ARTÚR Nem, nem vagyok vallásos.

JÓTÉKONY *(Visszanyeri lelki nyugalmát.)* Akkor engem is megölne. Én is képviselő vagyok.

ARTÚR Igen? Ön buzi?

JÓTÉKONY *(A fotós felröhög, s lefotózza a Jótékony bamba ábrázatát.)* Mi az, hogy buzi? *(A fotósnak int: kifelé!)*

ARTÚR *(Nevet.)* Csak látnák magukat. A tévé pedig mindent mutat. Kimegy az ürge a szószékhez, belekezd a rizsába, nyomja az ipart, közben a bogyoit markolászsa. Képzelem, mi van a kulisszák mögött.

JÓTÉKONY Ön sértegeti a parlamentünket. *(A fotós lassan pakolászik. Figyeli az eseményeket. Jót mulat.)* Hazánk demokratikus alapját.

ARTÚR Persze, én is amondó vagyok: demokrácia. Nem szégyen. Akkor bogyzunk, amikor jólesik.

JÓTÉKONY *(Most már lassan ideges.)* Térjünk csak vissza! Felrobbantaná a parlamentet és... utána? Hogy rendezné be az államot? Diktátort hozna? Feudalizmust? Esetleg ösközösséget?

ARTÚR Üres duma. Ön nyilván jobban tudja, kik ülnek a kulcspozíciókban. Tehát eleve nem lehet demokrácia, kommunizmus szintén. . . Az legalább annyira nem létezik, mint becsületes és szerény képviselő. *(A fotós felnevet.)*

JÓTÉKONY Kifelé! *(Fotós ki.)*

ARTÚR A hatalmat mi, nyomorékok vennénk át! Mi nem vagyunk karrieristák, sokkal érzékenyebbek vagyunk a valós problémák iránt. Közvetlenebbül érintkezünk az emberiséggel. A nyomorékokat bevinni az államapparátusba. Mennyi pénzt lehetne megtakarítani. Minden tisztviselő viszi magával a széket. Megszűnnének a fotelharcok. A gazdaság mindenestre szilárdabban állna négy keréken, mint két lábon.

JÓTÉKONY Igen érdekes, de persze, semmi értelme. Rendszerünknek demokratikus hagyománya van. . . *(Nagyon ideges.)*

ARTÚR Válthatna lemezt. Ti, kétlábúak mind egyformák vagytok. Nem látok tovább az orrotoknál. Hagyományok, demokrácia, parlament, államapparátus. . . szart sem ér az egész! Az emberek maradnak, csak a rendszer és a név változik! Bezzeg mi, nyomorékok. . . ha mi lennénk a kormányban! A mozgássérültek! A nyomorékok uralkodnak a lelki nyomorékokon. . . ha, ha, ha. . .

JÓTÉKONY Igaza volt Izabella nővérnek. Ön tébolyult! Kötözni való bolond!

(Artúr monológiát már Izabella nővér és az Igazgató is végighallgatták, ugyanis közben beléptek, csak a Jótékony és Artúr nem vették őket észre a vita hevében. A fotós is benyomult. Vakával lefényképezte a feldúlt Jótékonyt és a kacagó nyomorékot. A Jótékony feláll és rohanna ki. Most veszik észre a közönséget. Általános gabalyodás. Rudolf úr elvágat az igazgatóval, aki magyarázkodik, Izabella hebeg.)

IZABELLA . . . Rudolf úr. . . szerényke koktél. . . *(Artúrhoz fordul.)* Ezt nem úszod meg!

ARTÚR Csak elbeszélgettünk.

IZABELLA Elbeszélgették?! Olyan kedvesen. . . Rudolf urat még nem láttam ilyen feldúltnak. Ő támogatja leginkább az intézetünket. Még az hiányozna. . . Még gondolni sem merek rá. . . Esetleg elveszíthetjük a pártjuk támogatását. . .

ARTÚR Fantasztikus: politikai tényező lettem!

IZABELLA Egy nyó. . . *(Elhallgat.)*

ARTÚR Nyomorék?

IZABELLA Egy mozgássérült ne ficánkoljon túl sokat! Az hiányzik, hogy egy külön miatt mindnyájunk állása kérdésessé váljon!

ARTÚR És?

IZABELLA És nem mehet a megnyitóra!

ARTÚR Hogyan? De az igazgatóhelyettes. . .

IZABELLA Vége a toleranciának! Nem fogadhat látogatót, kötelező a reggeli és a reggeli mise. Ha csak megpisszen, eszközöm, az idegszanatóriumba küldöm! *(Ki.)*

IV. kép

Félhomály. Laura szobájában vagyunk. Artúréhoz hasonlít. Kopognak. Laura felnéz az ágyból.

LAURA Te vagy?

ARTÚR Én hát!

LAURA Gyere be! Csak csendben, nehogy meghallják.

ARTÚR Már aludtál?

LAURA Nem. Azt hittem, hogy nem jössz el.

ARTÚR Lehetetlen volt kiosonni. Izabella, aranyoska, állandóan körülöttem liheg. Mint egy házőrző kutya. Ha csak teheti, belém harap. Eldugta a kacsámat. Majd szétreped a húgyhólyagom.

LAURA Vedd el az enyémet. Igaz, hogy női. . .

ARTÚR Nem baj. Kösz. *(Elveszi.)* Elhoztam a Lappangót. *(Hátramegy. Vized.)* Azt ígérted, ma megfejtéd.

LAURA Persze.

ARTÚR *(Visszajön.)* Nézhettek?

LAURA Nézhetsz. Add ide!

ARTÚR *(Előkotorja a képet. A közönség nem láthatja.)* Tessék.

LAURA *(Hosszasan nézi. Bűvöli.)* A szerencsétlenség előtt egészen másmilyen lehetél. Olyan menő fiú. Vagány.

ARTÚR Az. Menő fiú, menő nőekkel, menő motorral, most: menő tolokocsival.

LAURA Menő fiú voltál, de tele nyugtalansággal. Nem találtad a helyed. Gondoltad, ha kialakítasz egy fenegyerek image-t, leplezni tudod szorongásaidat. A nyugtalanság nem múlt el. Te mindig többet követeltél, s mind jobban eltévelyedtél. *(Artúr bólogat.)* Jó társasági lény voltál. Szívesen sörözgettél barátaiddal, remekül biliárdoztál, kártyáztál. . .

ARTÚR . . . sakkoztam. . .

LAURA Tipikus közösségi ember. Ami a nőket illeti, szintén a sajtukukac dolgozott. Folyvást bizonyítani akartál. Mikor meghódítottad, máris a másik után loholtál. Hiányzott egy szál, egy láncszem. Hiába kerested.

ARTÚR S akkor lerepültem a motorról. Csigolyatörés. Megtaláltam a láncszemet. . . Ezt mind a képből láttad? Vagy belenézted a kávéscsészembe. ? . .

LAURA *(Elmosolyodik.)* Igen. Kórház, tortúrák, kálvária. Töprengés, lázas gondolkodás. Ez a Lappangó. Első festményed. Önmagad. Léted értelme.

ARTÚR Vagy csupán szelep.

LAURA Nem. Elfogadtad, belenyugodtál. Kiéptítettél egy új világot, új erkölcsöt, új törvényeket. Talán ezért mentél el otthonról? *(Szünet.)* Jól tetted. Megmérgezted volna szüleid életét és a sajátodat. *(Szünet.)* Vége.

ARTÚR Te is most már Lappangó vagy.

LAURA Tudom. *(Hosszú szünet.)*

ARTÚR Szeretlek.

LAURA Ezt is tudom. Én is téged. Amint megláttalak. Amint megláttam a képeid. Tudtam, ebben az ájtatosságban, félelemmel, hálálkodással bélelt házban egye-

dül te vagy valaki, a többiek kerekéken mozgó erkölcscafatok. Épp ezért szeretlek: van erőd boldognak lenni, s van erőd boldoggá tenni.

ARTÚR *(A lányhoz gurul. Megsimogatja.)* Puha vagy. Ne ellenkezz, kérlek. . .

LAURA Nem ellenkezem. . .

(Száz százalék erotika.)

LAURA *(. . . utána.)* Csodálatos volt. Már rég nem éreztem. Kétkedtem: képes vagyok még? . . .

ARTÚR Örülök, hogy élvezted. *(Szünet.)* Szerinted képes lenne egy nyomorék fiú és egy nyomorék lány együtt élni?

LAURA Igen. Ha nem az élettől való félelem köti őket össze.

ARTÚR Én nem félek. . . és te? . . .

(Laura tagadólag rázza a fejét.)

V. kép

A nappaliban zsongás. Temérdek nyomorék. Ki tévét néz, ki sakkozik, ki olvas. Egyesek beszélgetnek. Artúr és Laura egy ideig suttog, nevetgél, majd a kertbe vonul.

JUCIKA Helytelen, hogy Artúr állandóan a lánnyal van. Egyszerűen nem illik.

MAMUS Úgysem lehet megmagyarázni nekik.

JUCIKA Nem. Félek, elrontja a lányt.

KLÁRI Nincs azon mit rontani. Aki ilyen helyzetben. . .

MAMUS Pedig olyan jámbornak néz ki.

KLÁRI Olyan csúnya. Nem?

JUCIKA Igen.

MAMUS Csak tudnám, mi a szándékuk. Én, még ha egészséges lennék, akkor sem engednék meg ennyit egy férfinak. Hát, emlékszem, nekem is voltak udvarlóim. . .

KLÁRI De tudtuk, mi a rend!

MAMUS S egy mozgássérültnek mégsem illik. . . Mi már csak isten kegyelméből élünk, hogy példát mutassunk a többieknek. . .

JUCIKA . . . vagy ha . . . még gondolni sem merek rá. . .

MAMUS Artúr és Laura között?

JUCIKA Igen.

MAMUS Na nem. Az már tényleg sok lenne. Még hogyan? . . .

IZABELLA *(Egy kolléganőjével be.)* Hogy vannak? Szükségük van valamire?

MAMUS Köszönjük, Izabella, kedves, semmire.

IZABELLA A két jómadár?

JUCIKA A kertben. Nem tetszik nekem ez.

IZABELLA Nekem sem. Majd teszek róla, hogy befejeződjön.

JUCIKA Bízunk önben.

(Egy nővér Öregemet vezeti be.)

ÖREGEM *(Izabellához megy.)* Izabella nővér, ha jól emlékszem. . .

IZABELLA Igen. Óhajt valamit?

ÖREGEM Kérem, én Artúr barátja vagyok. Többször üzentem neki. . . telefonon. . . mindmáig nem jelentkezett. Néhányszor eljöttem. Az ügyeletes szerint mindig házon kívül van. Gondoltam, ha közvetlenül önhöz fordulok. . .

IZABELLA Sajnos, Artúr nincs itt. A kórházban van. Rutinellenőrzés.

ÖREGEM Pedig fontos üzenetem van számára.

IZABELLA Mintha emlékeznek valamire. . . rémlik. . .

ÖREGEM A kiállítása hatalmas sikert aratott. Több újságíró interjút szeretne a művész úrral.

IZABELLA Újságról szó sem lehet. Ez egy jó hírű intézmény. Artúr illetelen, istenkáromló képeit pedig egyenesen szággyelljük. Szó sem lehet ilyen típusú publicitásról.

ÖREGEM Jó, akkor megüzenem a lapoknak, hogy az otthon nem engedélyezi, hogy a művésszel interjút készítsenek. Ez lesz a hét sztorija. Már látom a címet: dik-tatúra az otthonban.

IZABELLA Ez egyenesen zsarolás. A zsarolást pedig nem tűröm. Beperelem önt és a lapot is. S különben is, egy tisztességes polgár nem vesz szennylapokat. Az értelmes újságok nem foglalkoznak ilyen mázsolmányokkal. *(Szünet).* Különben megtiltottam, hogy Artúr vendégeket fogadjon.

(A heves vita alatt a „nézőközönség” helyesli Izabella okfejtését. Bizonyos idő után Laura és Artúr jelenik meg a háttérben. Csendben figyelik a jelenetet.)

ÖREGEM Ahogy gondolja. Nem óhajtok beleavatkozni az önök nevelési módszereibe. Igaz, nem esne le a korona a fejről, ha megengedné, hogy váltsak néhány szót Artúrral.

IZABELLA Ön roppant pimasz. Artúr a kórházban van. Kérem szépen, távozzon, mert kénytelen leszek kellemetlen lépésekhez folyamodni.

ARTÚR Keresztüllövi a barátomat, nemde?

ÖREGEM Artúr? Nem is tudtam, hogy táborig kórházat létesítettek a kertben!?

IZABELLA *(Kényelmetlen helyzetben.)* Megmondtam: távozzon!

ÖREGEM Szívesen. Előbb azért átadom Artúrnak a kritikákat, melyekben neves képzőművészek értékelik a fiatalember munkáját. És természetesen a csekket, a honoráriumot. *(Átadja.)* Hatalmas sikered volt, fiacskám. *(El)*

ARTÚR Kösz.

ÖREGEM *(Az ajtóban megáll.)* Köszönöm a kedves vendéglátást. Majd átadom gyengéd üdvözleteit a sajtónak. *(El)*

IZABELLA *(Erélyesen.)* Artúr! Menjen fel a szobájába. És meg ne lássam többet a lány közelében!

ARTÚR *(Elvigyorodik. Tüntetően kezet csókol Laurának.)* Elmentem a cellába. *(El)*

IZABELLA Felesleges a gúnyolódás. Viselkedését jelentem az illetékeseknek. Legközelebb már az igazgatósági fegyelmi bizottság előtt találkozunk! *(Fények le.)*

VI. kép

Az igazgatósági tárgyalóteremben vagyunk. Ideges zsongás. Barátságtalan hehység.

IGAZGATÓ Csak ez hiányzott, semmi más.

HELYETTES Tudom, igazgató úr. A választások a legfontosabbak.

IGAZGATÓ Egyáltalán miért én foglalkozom ilyesmivel? Azért fizetünk egy pszichológust.

PSZICHOLOGUS Elnézést, ez nem tartozik a hatáskörömbé. Csupán akkor foglalkozom a betegekkel, ha hozzám utalják őket. *(Fertelmesen dohányzik.)* Ez a nővér dolga. . .

IZABELLA Már elnézést, néha a betegek közt is lehetne. . .

PSZICHOLOGUS Visszaautásítom az ilyen hangnemet!

I. ORVOS Ne veszekedjenek, hölgyeim! Most az intézetünk jó híréről van szó!

II. ORVOS Nem lehet megakadályozni?

HELYETTES A törvény szempontjából minden oké. Persze, vannak kibúvók. Például beszámíthatatlannak nyilvánítjuk.

IGAZGATÓ Nem jó megoldás. Kegyetlen lenne a sajtóvisszhang. A fiatal, tehetséges művészt bolondnak nyilvánították. Nem, semmiképpen sem. Keressünk kompromisszumot.

ATYA Már mindent megkíséreltem. Rámutattam erkölcstelenségére, rossz hatására a környezetre. . . semmi. . . Isten megvert bennünket ezzel az emberrel. . . beteggel. . .

IGAZGATÓ Hagyjuk. Hívjátok be. Kitalálunk valamit.

(Az egyik Orvos kimegy a fiúért. Artúr bejön. A bizottság elé gurul. Háttal a nézőtérnek.)

IZABELLA Megfésülködhetett volna. . . ha már nem akar nyiratkozni. . .

IGAZGATÓ Hagyjuk. Artúr fiam, elolvastuk Izabella nővér jelentését. Megismerkedtünk problémájával. Megvitattuk, beszélgettünk az ügyről. Remélem, tisztában van vele, milyen kellemetlen helyzetbe sodorhatja intézményünket!

ARTÚR Miért? Semmi törvényelleneset nem akarok. A világ legtermészetesebb dolgára készülök.

I. ORVOS Ön nyilván nem ért meg minket.

ARTÚR Nem. Szerintem nincs semmi borzalmas abban, hogy feleségül óhajtom venni Laurát.

I. ORVOS Akkor ön nyilván nincs tisztában a tényekkel és a felelősséggel.

ARTÚR Miféle tények? A házasság emberi dolog.

PSZICHOLOGUS Normális embereknél igen. De ön mozgássérült. Ne értsen félre. Te merdek gond adódhat. Először is külső segítségre van utalva. Egyedül nem élhet.

ARTÚR *(4 szavába vág.)* Tévednek. Kiállításomnak köszönhetően elég jól keresek. Anyagi gondjaim nincsenek. Ami pedig magát az életet illeti: berendezkedünk úgy, hogy ne legyünk senki terhére.

I. ORVOS Könnyelmű. Mi nagyon tiszteljük akaraterejét, úgymond, művészi kibontakozását, szórakozását. De kérem, ne legyen naiv. Ma elismerik, holnap elfelejtük. Tudja, milyen a művészvilág. Kereset nélkül marad. S akkor hová? Viszsa az intézetbe. Tehát az egész folyamatban nem is egy, hanem több ember terhére lennének.

ARTÚR Bizonyos dolgok esetében tárgyaltan a vita. Mások a meggyőződéseink és passz. Ami pedig azt illeti. . . nézze, az önök társadalma épp erre alapul. . . a kormány a polgárok terhére van, hát miért ne lennék én egy kicsit az önök terhére?

HELÝETTES Én nem viccelődnék az ilyesmivel. . .

PSZICHOLOGUS (*Affektál*) Nézzük a problematika egy másik aspektusát. Ön, talán nem is tudatosan, de ezzel a narciszoid lépéssel tönkretetheti, diszharmonikussá teheti egy fiatal lány életét. Lelki szférájára végzetes hatással lehet. Épp-hogy beleszokott egy ilyen típusú életmódba, elfogadta sorsát. S ekkor jön ön egy abszurd ideával. Persze a lány azonnal elfogadja, megragadja a diszkriminált lehetőséget: hisz emlékezteti a múltra. Belevág. S jön a csalódás. Rádöbben: ő mozgássérült, a múltat nem lehet rehabilitálni. A kronológiai folyamat visszafordíthatatlan. A házasság sikertelen lesz: felszínre kerül Laura rejtett frusztrációja, mely összeütközésbe kerül az ön neurotikus oppozíciós temperamentumával, mindkettőjükben felébrednek a komplexusok, csak aszinkron intenzitással, majd a mély depresszió következik. Az ön narciszoid önzése csak a lány kárára van. Laura gyenge egyéniség, labilis jellem, befolyásolható karakter, mint minden átlagbeteg. Ezért kérem önt, álljon el obszcén szándékától. Higgyen nekem. Van tapasztalatom. Minden házasság így végződik. Én tudom.

ARTÚR Elnézést, igazgató úr, de ön értett ebből valamit? Napok óta színét sem látam az otthonban. . . ááá, minden pszichológus ilyen.

PSZICHOLOGUS Hogy én nem vagyok a munkahelyemen?! . .

IGAZGATÓ Veszekedés nélkül. . . ami igaz, az igaz. . .

II. ORVOS Artúr, tud ön arról, hogy a paralízis megsértette Laura tüdejét? Egy erősebb nátha, gyengébb tüdőgyulladás menthetetlenül a halálba sodorná? Az orvosi felügyelet elengedhetetlen!

ARTÚR Tudok róla. Ő maga mondta el. De tud vigyázni magára Igaz, nyomorékok vagyunk, de nem tehetetlenek. Amit egy kétlábú el tud végezni, miért ne tudnánk mi is? Persze, más módszerekkel. Ennyi rizikót vállalunk. Önök, kétlábúak is vállalják a felelősséget házasság esetén. Több százezer betegség, dögvész ellenére is egybekelnek. Például, professzor úr. . . ön dohányzik, tehát potenciális rákos. Ön nem gondol a kedves nejére, gyermekeire? Ugyanannyi esélye van elpatkolni, mint Laurának.

I. ORVOS A dohányzás, az más.

ARTÚR Nem más. Szempont kérdése. Minden lutri, minden tettünk rizikó. De vállaljuk. Önök is. S ezúttal én is. Nagy baj, hogy boldogok akarunk lenni?

ATYA Számtalanszor hangoztattam, Artúr fiam, hogy a mozgássérültek a boldogságot Istenben keressék! Sőt, missziótok van! Ti vagytok a tiszta erkölcs, a makulátlan élet megtestesítői. Ti vagytok a példakép!

ARTÚR Ön szerint a házasság erkölcstelenség?

ATYA Normális esetben nem. De ezúttal a szituáció nem normális. Ez a házasság

rossz hatással lenne a környezetre. Megbontaná a rendet. Már így is kitört a botrány. . . vendégeink között. . .

ARTÚR Azok a vén pocokok nem érdekelnek.

ATYA Nem szép, hogy így beszél sorstársairól. Gondoljon másokra is, ne pusztán önmagára.

ARTÚR De én, bizony, csak önmagamra gondolok. Ugyanúgy, ahogy önök is. Ilyen a társadalom. Önközpontú. Önök sem kímélik környezetüket, embertársaikat, ha a karrierről van szó. Átgázolnak még a holtakon is. Igen, ebben a pillanatban csupán magamra és Laurára gondolok. Senki másra. Ezt a picike önzést megengedhetjük magunknak. Kijár! A mi önzésünk gyerekjáték az önkéhez képest. Ebben a pillanatban sem a kettőnk boldogságára, egészségére, jólétére gondolnak, hanem a beosztásukra, posztjaikra, előmenetelükre. Ez nem önzés?

IGAZGATÓ Hagyjuk az üres dumát! Nyílt leszek. Óhaja bizonyos normákkal kerül szembe. Ha magának megengedjük, idővel másnak is engednünk kell. Az ilyesmire pedig nincs anyagi háttér. Az állam nem olyan gazdag, és nincs apparátusa, hogy foglalkozzon a mozgássérültek tönkrement házasságaival. Tudom, bizonyos munkákra önök is képesek. De így is nagy a munkanélküliség. Magától értetődő, hogy a munkát normális embereknek adjuk.

ARTÚR Ezek szerint mi nem vagyunk normális emberek?

IGAZGATÓ Félreért. Már kialakult egy nézet a mozgássérültek életmódjáról. Kivételt nem tehetünk. Kerüljük a botrányt. Bármilyen skandallum csak a támogatóinkat veszélyeztetné. Képzelve, milyen kellemetlen lenne: a párt a mozgássérültek házasságával foglalkozik, holott kiújultak a bányászproblémák, nagy a munkanélküliség. Kérdéssé válna a többi betegünk egzisztenciája.

ARTÚR Magyarán: feláldozzák két ember boldogságát holmi gyanús, homályos politikai célok érdekében?!

IGAZGATÓ Isten ments!

ARTÚR Teljesen világos: ön a pozícióját félti. Ön egy hatalmon lévő politikai irányzat szócsöve, annak érdekeit képviseli. Önök részére mi csupán vendégek vagyunk, betegek. S igaz. Vendégek vagyunk egy undorító világban, egy világban, mely nem vesz tudomást más világok, párhuzamos világok létezéséről. Önök szerint mi betegek vagyunk. Pedig igazán ez a nyegle civilizáció beteg! Persze, gondoskodnak rólunk. De ez pusztán szelep! Elsorvadt lelkiismeretük egy másodpercnyi romantikája! Önök számára mi szimbólumok, jelképek, metaforák. . . hatalmi eszköz vagyunk, s nem emberek! Önző vagyok? Mert embernek tartom magam? Normális embernek?! Nem, ezáltal nem! Embernek tartom magam, ugyanazokkal a jogokkal, kötelezettségekkel, mint önök. Semmilyen törvény nem állhat közénk! Boldogságunkat semmilyen norma, erkölcs nem befolyásolhatja! Nem engedem!! Ennyivel tartozik nekem a sors! Behajtom az adósságát. S ha csupán egy pillanatról lenne szó: akkor is ezt az utat választanám! Nem érdekel az önök pártja, a publicitás, a botrányok, semmi sem érdekel! Ebbe az otthonba saját elhatározásomból jöttem, nincs szükségem gyámokra. S ha kell, saját elhatározásomból elmegyek! Számomra az úgy le van zárva! *(Artúr kigurul. Becsapja az ajtót. Fények el. Függyöny.)*

VÉGE AZ ELSŐ FELVONÁSNAK

II. FELVONÁS

I. kép

Az igazgató szobájában vagyunk. Sűrű dohányfüst. Lázasan tárgyalnak.

HELYETTES Csávában vagyunk. Ha nem lennének a választások. . .

IGAZGATÓ Ne emlékeztessen a választásokra!

HELYETTES Beállíthatnánk a dolgot. Lehet, hogy Rudolf úr. . . a párt választóit megrendítené ez a házasság. . .

IGAZGATÓ A választókat igen, de az ellenzéki sajtót nem. Minden apróságra lecsapnak. Elég baj van velük. Egy tisztességes és jó hírű otthonban absztrakt képek. A választóink rendes, becsületes polgárok. Nem szeretik az értelmetlenségeket. Azt hihetik: az intézet valamilyen anarchista lepratelep. Túl sokat pletykálnak a városban.

I. ORVOS A többi betegről ne is beszéljünk. . . Istenhívó emberek. Befizetik rokkantnyugdíjukat, hogy ellássuk őket. Ez a makacs fiatalember megbontja a rendet. Felhőborítja a betegeket.

IGAZGATÓ Francba az egészsé! Az állásunkról van szó. Botrány esetén megvonják tőlünk az állami támogatást, másrészt a vendégek másik otthonba költöznek. Néhányan maradnak csupán a nyakunkon. . . az állami segélyesek. Mind egy idióta miatt. . . tenni kellene valamit. . . persze, a pszichológusunk kényelmesen ül a babérijain. . .

PSZICHOLÓGUS Kérem, én ártatlan vagyok! Izabella nem figyelt oda. Nem az én hibám. Ha előbb szól. . .

IZABELLA Én megtettem minden tőlem telhetőt!

HELYETTES Akkor nem lennének ilyen helyzetben!

IZABELLA Miért, kételkedik a munkámban?

HELYETTES Igen, kételkedem!

IGAZGATÓ Igaz. Izabella nővér, az ön feladata, hogy figyelje a betegeket. Ha idejében jelenti a rendellenességeket, s nem magánháborút folytat. . . most mindannyian pácban vagyunk. . .

IZABELLA Kérem, beadhatom a felmondásomat. . .

IGAZGATÓ Én meg írhatok egy olyan elbocsátólevelet, hogy soha a büdös életben nem kap munkát a szakmájában. Érthető?

IZABELLA Tökéletesen. Én vagyok a bűnbak.

HELYETTES Miért, az igazgató úr szaladgáljon a betegek után?

IZABELLA Hát, itt van az Atya, például. . .

ATYA Engem hagyjanak ki. Azért fizetnek, hogy megtartsam a reggeli misét, hogy elbeszélgessek a kedves hívőkkel.

IZABELLA A nagy szeretet, az isteni küldetés hová lett?. . .

ATYA Nem az én munkám! Nekem is van magánéletem!

IZABELLA Mindenkinek van magánélete, csak nekem nincs?

IGAZGATÓ Teljesen felesleges vita. Izabella nővér, ajánlom, gondolkodjon valamilyen megoldáson. Ha én keresek, az nagyon radikális lesz. Nincs időm ilyesmi-

vel foglalkozni. Fontosabb dolgaim is vannak. . . mint hogy agyalágyult mozgás-sérültekkel foglalkozzam. . . máris kések egy értekezletről. . . (Izabella nővérhez). . . Megértettük egymást? . . .

IZABELLA Igen. (Elsötétül a színen.)

II. kép

1. jelenet

A nappaliban vagyunk. Este van. Nyílik az ajtó. Néhány másodpercre fény tódul a szobába. Öregem jön be. Egy láthatatlan nőszemély invitálja. Mászkál egy ideig, majd rágyújt. Leül.

ÖREGEM (A sötétben ücsörög. Artúr jön be.) Na, végre.

ARTÚR Csendben. Tele vagyunk spicikkel. . .

ÖREGEM Az a fő, hogy átjutottunk a barikádokon. Kérlek, bevettem teljes Don Juan-i tudományomat. A kis ügyeletes pipi bevette.

ARTÚR Te, két lábon futkározó zseni.

ÖREGEM Mondd, mi az a fontos? Az embert éjnek idején ugrasztod.

ARTÚR Kellesz, Öregem. Egy-két apróságot kellene elintézned.

ÖREGEM (Szűnet.) Laura? Bejelentettétek a házasságot?

ARTÚR Igen. Teljes a kupleráj. Nemsokára halálra ítélnék.

ÖREGEM Mit csináljak?

ARTÚR Itt ez a boríték. (Öregemnek nyújtja.) Szerezz egy házassági akárkit, aki hajlandó a helyszínre talpalni, s összeadni két fiatal. Az ürgét előre kifizeted. Ami marad, abból jeggyűrűt veszel, virágot meg egyéb zöldségeket. Kapiskálsz?

ÖREGEM Ja. Még sörre is marad.

ARTÚR Privát nyomor. Van még. Szerezzél nekem egy szmokingot, Laurának pedig valamilyen fehér izét. . .

ÖREGEM Hm. . . szmoking lesz. . . majd az enyémet elkapod. . . ami kedves jövődöbéli nejedet illeti. . . kitalálok valamit. . .

ARTÚR Számítok rád.

ÖREGEM Tudom. Reálisan. . . mondjuk. . . egy hét múlva tudom szállítani a cuccokat. . .

ARTÚR Tökéletes. Még valamit: szólj be egy-két laphoz. Ami biztos, az biztos.

ÖREGEM Van még óhajod?

ARTÚR Persze! Lejátsszunk egy parti sakkot. . . és agyonverlek!

ÖREGEM Hála istennek. . . megint a régi.

(Felállítják a bábukat. Elkezdik. Izabella ront be.)

IZABELLA Hallatlan! Azt mondtam: nem fogadhat vendégeket! Ááá, ön az? Illetlen fiatalember. Tisztában van azzal, hogy feljelenthetem? Éjnek idején betörni egy intézetbe?

ÖREGEM Csupán sakkozunk.

IZABELLA Nem érdekel, hogy mit csinálnak. Szerintem a botrányos házasságot tárgyalják. Felesleges az ügyködés. Az igazgató ügysem engedi. Ebben az intézetben nem lesz skandallum. Ki meg egyelőre nem mehet. Ha belerokkanok, akkor sem engedem meg, hogy botrány legyen!

III. kép

Laura az ágyban fekszik. Olvas. Artúr gurul be halkan.

ARTÚR Alszol, kedves?

LAURA Vártalak.

ARTÚR (*Puszi.*) Hoztam neked valamit. Az arcképedet.

LAURA (*Mosolyog.*) Remek. Gyere ide. (*Még egy puszi.*)

ARTÚR Öregem beszerez mindent.

LAURA S akkor összeházashatunk. (*Szünet.*) Hol fogunk élni?

ARTÚR Ezen sokat gondolkodtam. A legegyszerűbb, ha bérelünk egy lakást. Berendezzük. Világunkhoz idomítjuk.

LAURA Az óvárosban? Minden egy helyen van. Az önkiszolgáló, az áruházak, a színház, a könyvtár, a folyó, a sétány, a vár. Neked lenne egy dolgozószobád, műtermed.

ARTÚR Nem fontos. Tudok kis helyen dolgozni.

LAURA Lesz dolgozószobád! Egy házasság halálra van ítélve, ha nincs mind a két félnek egy íészke. (*Szünet.*) Az enyém a konyha. . . nem, nem akarok főzni. . . habár főzhetnék is. . . az is a közös léthez tartozik. Újra írok. A tanárim mondták: van tehetségem hozzá. Tudod, a legkényelmesebb a konyhában írni. . . valamikor is. . .

ARTÚR Igazad van. Nem szeretném, ha a lakás a folyóra nézne. Inkább az utcára. Szeretem a nyüzsgést.

LAURA Ühüm. Kellemebb reggel a zсібongó utca, mint a magányosan hömpölygő folyó. (*Szünet.*) Tudom, kénytelenek leszünk funkcionálisan berendezni a lakást. . . de legyen arculata. . .

ARTÚR Persze. Hófehér falak és nyersfa bútorok. . .

LAURA Sok bőr és semmi csiricsaré. . . hatalmas könyvszekrény. . .

ARTÚR . . . és egy marha nagy ágy. . .

LAURA (*Pajkosan.*) Feltétlenül. (*Szünet.*) A pénz honnan?

ARTÚR Majd valahonnan. A kiállításomat két galéria is megvette. Több képemet eladták. Szép összeg.

LAURA A szüleim is adnak valamennyit. Kezdetnek. Eleinte majd morognak, de adnak.

ARTÚR Öregem is segíteni fog. Persze, pénzt nem fogadunk el. De a berendezkedésnél biztos, hogy segít. Jó gyerek.

LAURA Bemutatsz neki?

ARTÚR Még nem. Majd.

LAURA Féltékeny vagy?

ARTÚR Van mire. Szép vagy.

LAURA Mint az arcképen?

ARTÚR Igen, mint az arcképen.

LAURA Szeretem a zöldet, a növényeket. Felfrissíti a lakást. Felfogja a dohányfüstöt.

ARTÚR Majd leszokom a dohányzásról.

LAURA Minek? Ha jólesik. . . Szeretek sokáig aludni. . .

ARTÚR Én is. Sajnos, itt nem lehet. Reggel megisszuk a forró kávét. . . az erkélyen. . . jó lenne egy erkély. . . Istenem, mennyire hiányoznak az apróságok. . . csésze kávé, magány. . . napisajtó háziköntösben. . . zene, zene! Egy jó lemez.

LAURA És a munka. Te festesz, én meg írok. S nincs reggeli, déli, esti kongatás, villanyoltás. Csak ketten. *(Szünet.)* Nappali. Kell nappali. Rengeteg vendégünk lesz.

ARTÚR Majd a munkaszobámat kinevezzük nappalinak. Ne legyen gond.

LAURA *(Hosszú szünet.)* Artúr.

ARTÚR Igen?

LAURA Nagyon. . .

ARTÚR *(Megérinti.)* Tudom.

LAURA Gondolod, hogy ez mind valóra válik? Gondolod, hogy sikerül?. . .

ARTÚR Igen.

LAURA Sikerülni fog. Én mégis félek. Félek, hogy történik valami, valami előreláthatatlan. Félek, hogy a sors közbelép. Már félek a boldogságtól.

ARTÚR Hülyeség.

LAURA Sikeres voltam, felfelé íveltem, terveim sorra sikerültek, isteni erőt éreztem magamban. . . a sors ekkor megnyomorított. Félek, most is így lesz.

ARTÚR Nem. Sikerülni fog. A sors nem lehet oly kegyetlen. Egyszer már megbüntett bennünket valamiért. . . tudat alatti vétünkért?. . . egy régmúlt időben elkövetett gazságunkért? De bármilyen hatalmas ez a vétünk. . . eleget vezekeltünk. Jogunk van erre a cseppnyi boldogságra. S itt a talizmánom. A Lappangó. Amíg a Lappangó velem van, bennünket nem érhet semmi baj. Ő a mi védőszentünk.

LAURA *(Elmosolyodik.)* Hiszek a Lappangóban.

ARTÚR Magadban higgyél. És a szerelmünkben. Ki állhatna közénk? Az igazgatóság? Izabella? KI?! SENKI! Különben eldöntöttem: házasságunk után kilépünk ebből a kuplerájból. Öregem majd segít. . . elintézni a formalitásokat.

LAURA Talán szólni kellene. . .

ARTÚR Nem. Ez a mi bosszunk. Legalább egy hétig idegeskedjenek. Ne félj. Felesleges. Ha valami vagy valaki megakadályoz bennünket, az azt jelenti: a kétlábúak megérették, hogy eltűnjenek a föld színéről.

IV. kép

1. jelenet

A társalgóban vagyunk. A nyomorékok szórakoznak. Beszélgetnek. Artúr teát szürcsöl s újságot olvas. Valamin vigyorog. Fél szemmel az ajtót figyeli. Laurát várja.

IZABELLA *(Egy kolléganőjével beviharzik.)* Ki engedte meg, hogy portrékat festgesse a bentlakókról?

ARTÚR Egy: alkotói szabadság. Kettő: az alany engedte meg.

IZABELLA Nem érdekell! Számtalanszor megmondtam: hagyja békén a lányt!

ARTÚR A menyasszonyomat?

IZABELLA Ilyesmíró! nem tudok, és nem is akarok tudni!

ARTÚR Ez már privát nyomor.

IZABELLA Ön roppant faragatlan! De tettem róla, hogy az az. . . ocsmány arckép eltűnjön a föld színéről! . . .

ARTÚR Mit csinált a képpel?

IZABELLA Természetesen a szemébe dobtam.

ARTÚR Micsoda?! Laura megengedte?

IZABELLA Laura, jobb, ha hallgat. Egy olyan tárgyat találtunk a szobájában, ami nincs a hivatalos leltárban. Márpedig ami nincs a leltárban, az a szemébe megy!

ARTÚR Ez ajándék volt.

IZABELLA Egy úriember nem ajándékoz szemetet egy úriasszonynak!

ARTÚR Elegem van önből! Szűk látókörű zsarnok!

IZABELLA Téved. Csak a kötelességemet teljesítem.

ARTÚR Tudom, szeretné felőrölni az idegeinket. Tudom, mindent elkövet, hogy meghiúsítsa házasságunkat. Jó, összetörte, szemébe dobta a képet. Zaklatta Laurát. Eltűrjük. Az idő nagy úr, s velem cinkos. Mi győzünk! Nekünk van igazunk. Ez nem csupán magánharc: az önök nyomorék, velejéig romlott világa életünkre rontott. Az önök világa nem is nyomorék. Nekünk legalább van toló-kocsink. De önöknek nincs, csupán csúsznak-másznak, mint a hullók. Vergődnek, az utolsókat rúgják.

IZABELLA Ön választott. S ön a felelős mindenért!

2. jelenet

Homály. Csupán körvonalakat láthatunk.

ARTÚR Nem kell sírni. *(Szünet.)* Ezért nem kell sírni. Majd festek egy új arcképet. Ezzel úgysem voltam megalégedve.

LAURA Persze, hogy festesz, de. . .

ARTÚR Elrontottam a színáryalakat.

LAURA Nem az arcképről van szó. Nagyon félek. Rossz előérzetem van. Lassan rám nehezedik valami, valami, amit nem tudok elhárítani.

ARTÚR Mindent elhárítunk. Izabella tehetetlen.

LAURA Nem, nem Artúr. Nem Izabella.

ARTÚR Hanem?

LAURA Érzem, megálmodtam. . . távolodunk egymástól. . . már másodszor álmodom ilyet. . . először akkor. . . távolodunk egymástól, valamilyen láthatatlan erő taszít bennünket. Álmodtam. Végtelen tenger. Te egy csónakban lebegtél, nem volt eveződ. A Lappangón dolgoztál. Azt hitted, a part mentén vagy. De a sunyi

ár vitt magával, be, a nyílt tengerre. S én hiába ordítottam. Már nem hallottad. Utánad ugrottam. Rádöbbsentem: nem tudok úszni. . . megfeledeztem róla. Még álmaimban is nyomorék vagyok. Utálok a tehetetlenséget. Lassan süllyedtem, fulladtam. . . de továbbra is kiabáltam. . . neked. . . de téged vitt az ár. S mielőtt elnyelt volna a sós víz, egy pillanatra, a kék égen feltűnt egy kielégült, gúnyos arc. . .

ARTÚR Izabella?

LAURA Nem. Nem Izabella. Egy bohóc, egy bohóc cinikus arca. . .

ARTÚR (*Hosszú szünet.*) Bolondság. A Lappangó vigyáz ránk.

V. kép

1. jelenet

Artúr egy improvizált paraván mögött öltözködik. Öregem körülötte toporog.

ÖREGEM Segítsek?

ARTÚR Nem kell. Szégyenlős vagyok. (*Nevet.*)

ÖREGEM Elég nagy? Jó lesz?

ARTÚR Mintha rám szabták volna. Úgy nézek ki, mint egy filmsztár.

ÖREGEM Régen nem volt tisztítóban. Lekefélttem.

ARTÚR Minő tökély. (*Szünet.*) Megellek, mire ezt a nyavalyás csokornyakkendőt magamra diktálom.

ÖREGEM Mondom, segíték.

ARTÚR Én meg mondom: felöltöztetem magam, ha beledöglök is!

ÖREGEM Laura nem jön megnézni az elegáns vőlegényt?

ARTÚR Most nem. Előbb rendbe hozom magam. Elment a kertbe sétálni. Csak teljes úriemberi mivoltomban láthat. (*Szünet.*) A virágcsokrot elhozta?

ÖREGEM Igen. Átsverceltem. Még szerencse, hogy a bandának igazgatósági gyűlése van. Megint az a kis spiné az ügyeletes nővér. (*Nevet.*) S megint bevette a maszlagot. Tetszem neki. Leccszhették, mert a múltkor beengedett. S most újra. . .

ARTÚR . . . bezzeg a te charme-od. . . Rohadt kurafi! . . .

ÖREGEM Vörös rózsát hoztam valamilyen fehér miszmasszal. Jó lesz?

ARTÚR Nekem. . .

ÖREGEM (*Artúr kigurul a paraván mögül.*) Elragadó vagy.

ARTÚR A csokornyakkendő?

ÖREGEM Remek.

ARTÚR Nyugodtan megmondhatod az igazat.

ÖREGEM Komolyan, jól nézel ki.

ARTÚR Az más. Tetszeni fogok Laurának?

ÖREGEM Eldobja magát a gyönyörtől.

ARTÚR Elmegyek megborotválkozni.

ÖREGEM Szmokingban?

ARTÚR Ne legyél szórszálhasogató! Igen, szmokingban borotválkozom. És?

ÖREGEM Felőlem. . . Vigyázz a habra. . . nem lehet kimosni. . .

ARTÚR Ha te mondd. . .

ÖREGEM Menjél, ne is lássalak. Elugrok, s elhozom a lelkézt. Nagyon jópofa az öreg. A vén csataló az egyetlen szabadelvű pap, aki hajlandó házhoz jönni.

ARTÚR Majd bulizunk vele egy hatalmasat. . .

ÖREGEM Az biztos. . .

ARTÚR És a komaasszony?

ÖREGEM Jó, hogy szóltál. . .

ARTÚR Persze, ahogy meglátsz egy kis nővérkét. . . friss pipihús, mi? . . .

ÖREGEM Ugyan. Ismersz. . .

ARTÚR Ez a baj.

ÖREGEM Jó. Útközben fölszedem a komaasszonyt is. *(Szünet.)* Mikor láthatom a menyasszonyt?

ARTÚR Van idő. . . komám. . . majd meglátod, teljes fényében, pompájában. . .

2. jelenet

Artúr a tolókcocsijában alszik. A rózsacsokor az asztalon hever. Kint esik az eső. Két idősebb mozgássérült gurul be. Néhány másodpercig figyelik Artúrt, majd az oldalsó tévésobába mennek. Bekapcsolják. Hangos zene.

ARTÚR *(Felriad. Körülnéz. A tévésobába gurul. Beszól.)* Nem látták Laurát?

ZUBÁK *(Kijön.)* Nem, nem láttuk.

ARTÚR Pedig megígérte, hogy délután lejön.

KÁLMÁN *(Ő is kijön.)* Lehet, hogy meggondolta magát. Nem csodálnám.

ARTÚR Esik az eső?

ZUBÁK Zuhog.

ARTÚR Laura nem maradt kint? Egy megfázás végzetes lenne.

KÁLMÁN Nem hiszem. Menjünk. Jó meccs lesz. *(El.)*

ZUBÁK Ja. *(Ő is el.)*

JUCIKA *(Begurul.)*

ARTÚR Elnézést. Nem látta Laurát?

JUCIKA *(Göggösen ránéz. Hallgat.)*

ARTÚR Bátorodom feltételezni, hogy az ebéd óta nem süketült meg, tehát hallotta, mit kérdeztem!

JUCIKA Önök számomra nem léteznek. Levegő! *(Elveszi horgolókészletét. El.)*

ARTÚR Mi van ma? Mindenki bogaras? *(Elveszi a virágcsokrot.)*

NÓVÉR *(Be.)* Artúr, ön még ünneplőben van?

ARTÚR Laura hol van?

NÓVÉR Nyilván a szobájában.

ARTÚR Megnézem.

NÓVÉR Csak nehogy Izabella nővér meglássa. *(Artúr ki. A nővér a tévésobába megy.)* Uraim, lehet fürdőbe menni. *(Motyogás.)* Tudom, hogy mérközés van. Majd utána nézhetik tovább.

(A nővér ki a két papával. Artúr visszagurul. Izabella jön.)

ARTÚR Laura hol van?

IZABELLA Mi köze hozzá?

ARTÚR Mi az, hogy mi közöm hozzá?! Van közöm hozzá!

IZABELLA Még ha tudnám, akkor sem mondanám meg.

ARTÚR Tudnom kell, hol van Laura.

IZABELLA *(Benéz a tévészobába.)* Jól van, elmentek. *(Artúrhoz.)* Hagyjon békét a Laurájával együtt! *(El.)*

(Öregem jön be. Körülnéz, majd belép.)

ÖREGEM Elment a bestia? Messziról hallani a hangját. Beugrottam a végébe.

ARTÚR El.

ÖREGEM Elhoztam a lelkészt meg a komaasszonyt. Lent a portánál várnak. Laura látott?

ARTÚR Nem. Fogalmam sincs, hol lehet. Egész délután várok rá.

ÖREGEM Nincs a szobájában?

ARTÚR Már megnéztem. Nincs. A toalettben sincs. Eltűnt. Hacsak nincs a kertben. De az nem logikus.

ÖREGEM A kertben?

ARTÚR Még délelőtt kiment olvasni. Azt mondta, még ebédre sem megy. Túl izgatott.

ÖREGEM A kertbe? Kint zuhog az eső!

ARTÚR Nem hülye. Már rég bejött volna.

ÖREGEM Zárt ajtón keresztül?

ARTÚR A kertajtó zárva?

ÖREGEM Igen. Először oda akartam bújni Izabellától. Majdnem ráfáztam. Még jó, hogy a közelben volt a toalett.

ARTÚR Ez azt jelenti, hogy...

ÖREGEM Nem lehet igaz. . . *(Elrohan. Nem látjuk Öregemet, de halljuk, próbálja kinyitni valamelyik kerti ajtót, ablakot.)* Nem megy. Végigszaladok az ablakok mellett. Hátha meglátom.

ARTÚR Jövök én is.

ÖREGEM *(Kintől.)* Igen! Ott, látok valamit! Lehet, hogy ő az.

ARTÚR Szent Isten, bőrig ázhatott.

ÖREGEM *(Vissza.)* Ki kell nyitni.

ARTÚR Kulcsa a nővérnek van.

IZABELLA *(Be.)* Ön itt? Ki engedte be. Most betelt a pohár!

ARTÚR Ön zárta ki Laurát?

IZABELLA *(Őszinte meglepetéssel.)* Mit akar ma mindenki Laurával? No de először kidobatom ezt a betolakodót!

ÖREGEM Nézze, nővér, Laura valószínűleg kint maradt az esőn. A kulcsra lenne szükségem.

IZABELLA Laura, nem valószínű, hogy kint maradt. Ilyen nevetséges magyarázattal nem húzza ki magát. A kulcsot pedig nem adhatom idegeneknek. És . . . őnt először kidobatom, majd utána leellenőrzöm agyrémeit!

ÖREGEM Nővér, kérem. Most azonnal ideadja a kulcsot. . . (Növekvő hangerővel). . . vagy úgy pofán csapom, hogy a következő pár napban nem fog talpra állni!!!

IZABELLA (Megszeppeven. Ugyanakkor rádöbben: lehet, hogy a lány tényleg kint maradt.) Itt van. De ezt nem ússza meg.

ÖREGEM Téved! Ha Laura kint van, akkor ezt ön nem fogja megúszni. Isten az atyám, hogy lecsukatom! (Kimennek. Artúr bent marad. Kezében a virágcsokor. Elsötétül a terem.)

3. jelenet

Artúr háttal van a közönségnek. Dohányzik. Kezében még mindig a virágcsokor. Fiatal nővér jön be. Kezében pohár.

NÓVÉR (Egy ideig figyel a fiút. Lassan közelebb jön. Megérinti.) Vedd be. Nyugtató.

ARTÚR Nyugodt vagyok. Nincs esélye, ugye?

NÓVÉR Van esélye. A legjobb orvosok foglalkoznak vele.

ARTÚR Nem segít.

NÓVÉR Vedd be.

ARTÚR Miért nem mehetek oda? (Megfordul.) Miért nem visznek oda?

NÓVÉR Jobb így. A barátod ott van. Meg Izabella nővér.

ARTÚR Izabella nővér. . .

NÓVÉR Minden. . . rendben. . . lesz. . .

ARTÚR Ha tüdőgyulladást kapott, vége. . . Miért nem dörömbölt? Meghallotta volna valaki!

NÓVÉR Lehet, hogy elbóbiskolt. . .

ARTÚR Miért nem kiabált? (Szünet.) Ez rejtély marad. . . örök rejtély. . . lehet, hogy nem is akart. . .

NÓVÉR Kérlek, vedd be. Az én kedvemért.

ARTÚR (Beveszi.)

(A háttérben megjelenik Öregem. Csurom víz. Egy ideig álldogál az ajtóban. Artúr és a nővér észreveszik. Csend. Öregem Artúrhoz megy. Leül mellé a földre, a kerekének támaszkodik. A nővér lassan hátrál. Hosszú csend. Öregem megérinti Artúrt.)

ÖREGEM Sajnálom. . . tényleg. . .

ARTÚR (Hosszú kínos szünet.) Behugyoztam.

(Megint hosszú csend. A nővér nem mer közbelépni. Izabella jön be. Nem mer túl közel jönni.)

IZABELLA Nem. . .

ÖREGEM Be mer jönni?! Be meri tolni a pofáját?!

IZABELLA Nem tehetek róla. . .

ÖREGEM Nem? Ön zárta ki. Ön egyszerűen gyilkos!

IZABELLA Nem zártam ki.

ARTÚR *(Halkan.)* Nem zárta ki.

(Mindenki rá figyel.)

ÖREGEM Tessék?

ARTÚR Nem ő a bűnös. Ő nem tehet semmiről. Izabella nővér embertelen, korlátozt, de nem gyilkos. Ő is csak eszköz. De nem, nem gyilkos.

ÖREGEM Akkor? . . .

ARTÚR Az a kurva sors. . . igaza volt Laurának. . . ha valakit boldogtalanságra ítélnék. . . nincs menekvés. . .

IZABELLA *(Nagyon halkan rebeget.)* Köszönöm. . . *(El.)*

ÖREGEM De ez nem logikus.

ARTÚR *(Ingerülten. Fájdalommal.)* Te is a logikát keresed? Nincs logika. . . érted?! . . . nincs. . . csak halál van. . . érted?!

(Kigurul. Az ajtó előtt egy pillanatra megáll. A virágcsokor még mindig a kezében. A nővér, aki egész idő alatt bent van, tolja a fiút.)

ARTÚR Öregem.

ÖREGEM *(Ránéz.)* Igen.

ARTÚR Fogd a virágot. *(Odadobja.)* Ne dobd el. *(Szünet.)* Érdekes, a virágcsokorra minden esetben szükség van. *(El.)*

(A színpad elsötétül.)

UTÓJÁTÉK

Artúr egy helyben, nyugodtan ül. Jól tartja magát. De többet nincs benne a cinikus humorérzék. Elfásult. Öregem dohányzik és mászkál. A sarokban egy papírba csomagolt kép.

ARTÚR Mit mászkálsz? *(Szünet.)* Vidd el a képet.

ÖREGEM Ezt?

ARTÚR Igen. A Lappangó. Nincs rá többet szükségem. Jól átvért. Kiállíthatod, eladhatod. . . bármit csinálhatsz vele. . .

ÖREGEM A festést nem hagyod abba. . . remélem. . .

ARTÚR Nem. . . most már tényleg csupán ez maradt nekem. . .

ÖREGEM *(Szünet.)* Nem voltál.

ARTÚR Minek? . . . belülről tettemtem el. . .

ÖREGEM Még most sem értem. . .

ARTÚR Én sem. S nem is fogom. Rejtély marad. Mindörökre. Felesleges keresni. A sors úgy döntött: el kell válnunk. S Laura elfogadta a sors döntését. Zokszó nélkül túrte. Nem lázadt fel. Lehet, hogy azért nem ordibált, dörömbölt. . .

ÖREGEM Lehet. Én akkor sem fogadom el.

ARTÚR Ti, kétlábúak semmit sem fogadtok el. Mindenre a magyarázatot keressétek. Mi, nyomorékok pedig elfogadjuk mindazt, amit a sors velünk tesz. Itt a különbség.

ÖREGEM *(Szünet.)* Mit csináljak a Lappangóval?

ARTÚR Mondtam. Nincs rá többet szükségem. A Lappangó már nem én vagyok. A Lappangó továbbra is él. . . csak nem bennem. . . Állítsd ki. Lehet, hogy valaki megtalálja magát benne. Nekem már nincsenek kétségeim, nem hőbörgök, nem forr a lelkem. . . Öregem. . . tökéletesen üres vagyok. . . sívár. . . nem borzasztó?

ÖREGEM De.

ARTÚR Nincs semmi, s nem is lesz semmi. . . az idő fogalma többet nem vonatkozik rám. . . végtelen sós tenger vagyok. . . hőmpölygök tétlen. . . s felettem egy bohóc mosolyog. . .

ÖREGEM Micsoda?

ARTÚR . . . de találkozzom még veled, bohóc. . . *(Ráeszmél, hogy Öregem kérdezett valamit.)* Hülyeségeket beszéllek.

ÖREGEM *(Artúr mellé ül. Cigarettyját az asztalára teszi.)* Izabellával mi van?

ARTÚR Felmondott. Elment. Nem tehet róla. . . lelkiismerete mégis gyötri. . . direkt sajnálom. . . ő is csupán eszköz. . . a társadalom eszköze. . . s ezt az örült társadalmat még a sors is támogatja, cinkosok. . . elnyeli, eltünteti a makacsokat. . .

ÖREGEM Most mihez kezdesz?

ARTÚR Például lejátszok veled egy parti sakkot és agyonverlek!

ÖREGEM Sakkozni akarsz?!

ARTÚR Miért ne?

ÖREGEM *(Gondolkodik. Elmosolyodik, majd előveszi a táblát.)* Jó, de nehogy azt hidd, hogy könnyen megadom magam. Megizzadsz a győzelemért. . .

ARTÚR Majd meglátjuk. . .

(Felállítják a figurákat, közben beszélgetnek. A zene felerősödik. A színpad lassan elsötétül.)

V É G E

(Faragó Attila szövege az Újvidéki Színház és a 7 Nap drámapályázatának díjnyertes pályaműve)